DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO
ŁUCKIEGO

TREŚĆ

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Poz. Poz. 61. Akcja pomocy dla powodzian w Małopolsce. 62. O kwalifikowaniu nauczycieli. 63. Pogadanki w szkołach. 64. Udział młodzieży szk. w uroczystościach, rewjach i pochodach. 65. Zabezpieczenie młodzieży w czasie ćwiczeń cielesnych. 66. Zaliczki na uposażenia. 67. Zwrot kosztów przesiedlenia. 68. O opłatach szkolnych w szkołach średnich, seminarjach i egzaminach naucz. szk. powsz. 69. O opłatach szkolnych w szkołach zawodowych. 70. Opłaty dla eksternów w szk. zawod. 71. Zmiany przepisów rach.-kasowych. 72. Zmiany rachunkowości taksy admin. 73. Wynagrodzenie naucz. kontr. w szkołach zawodowych. 74. O odprawach dla nauczycieli. 75 i 76. programy nauki w publ. szk. powsz. na r. szk. 1934-35. 77. Wybór i zmiany podręczników szkolnych w szk. powsz. i szk. średn. 78. Występowanie chórów i orkiestr szkolnych w imprezach pozaszkolnych. 79. Zmiana cen „Projektów budynków szkół powsz." 80. Bony Funduszu Inwestycyjnego. 81. Wywieszki T-wa Budowy P. S. P. 82. Tydzień Polskiego Czerwonego Krzyża w szkołach,

Komunikaty. Okólniki i komunikaty T-wa P.B.S.P.
Wydawnictwa zalecone. Nabytki P.C.B.P.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Janina Tumińska — Świetlica Szkolna. Zofja Markowska—Organizacja świetlic uczniowskich

Równe, dnia 1 września 1934 r.

Nr. 7 (112).

Rok XI.

CZĘŚĆ URZĘDOWA

61.

ODEZWA

Udział w akcji niesienia pomocy dla powodzian w Małopolsce.

Straszna klęska powodzi dotknęła Małopolskę. Żywioł wody zabrał nie jedno życie ludzkie, zniszczył w trudzie zdobyty dorobek pracowitej ludności. Liczne rzesze mieszkańców pozostały bez żadnych środków do życia.

Poczucie obowiązku względem nieszczęśliwych bliźnich i współobywateli nakazuje nam pamięć o nich.

Niewątpliwie wszyscy nauczyciele Wołynia, przejęci niedolą współobywateli wezmą udział w akcji niesienia pomocy dla powodzian i przyczynią się do jej pomyślnych wyników.

Wzywam ogół nauczycieli do współdziałania z Powiatowemi i Gminnemi Komitetami niesienia pomocy dla powodzian w Małopolsce.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) J. Firewicz.

62.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego [1])

z dnia 14 czerwca 1934 r.

wydane w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów o kwalifikowaniu nauczycieli.

Na podstawie art. 18, 19 i 98 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 104, poz. 873), zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660), zarządzam co następuje:

[1]) Przedrukowane z Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 490.

§ 1. Karty kwalifikacyjne według wzoru Nr. 1, ogłoszonego jako załącznik do rozporządzenia niniejszego, prowadzi się dla nauczycieli stałych i tymczasowych.

Użyte w poszczególnych postanowieniach rozporządzenia niniejszego ogólne miano nauczycieli odnosi się również do kierowników i dyrektorów.

§ 2. Karty kwalifikacyjne prowadzą:

1) inspektor szkolny — dla nauczycieli i kierowników wszystkich szkół bezpośrednio mu podległych, oraz wychowawczyń i kierowniczek przedszkoli.

2) kurator (Wojewoda Śląski, Kurator Liceum Krzemienieckiego) — dla dyrektorów i kierowników oraz nauczycieli szkół bezpośrednio mu podległych.

3) Minister — dla dyrektorów i kierowników oraz nauczycieli szkół bezpośrednio mu podległych.

§ 3. Karta kwalifikacyjna obejmuje okresowe i sporadyczne oceny kwalifikacyjne nauczyciela.

Materjał do sformułowania opinji i ustalenia oceny zawiera arkusz spostrzeżeń. Podstawy sformułowania opinji i ustalenia oceny określi instrukcja.

§ 4. Arkusz spostrzeżeń wełdug wzoru Nr. 2, ogłoszonego jako załącznik do rozporządzenia niniejszego, obejmuje spostrzeżenia o pracy nauczyciela za jeden okres kwalifikacyjny.

Spostrzeżenia te, odnoszące się do jakości i skuteczności pracy nauczyciela, przy uwzględnieniu warunków tej pracy, wpisują osoby, powołane do sprawowania nadzoru służbowego nad nauczycielem.

Arkusz spostrzeżeń przechowywany jest w ciągu okresu kwalifikacyjnego przez osobę, powołaną do sprawowania nadzoru bezpośredniego, a po ustaleniu oceny, stanowi załącznik karty kwalifikacyjnej.

§ 5. Jako osoby, powołane do sprawowania nadzoru bezpośredniego, wydają opinję:

1) kierownik szkoły — o nauczycielach publicznych szkół powszechnych II i III stopnia i szkół I stopnia o 2 nauczycielach, a kierowniczka przedszkola — o wychowawczyniach.

2) podinspektor szkolny (zastępca inspektora szkolnego), bądź inspektor szkolny — o nauczycielach publicznych szkół powszechnych I-go stopnia o 1 nauczycielu, wychowawczyniach przedszkoli, gdy niema kierowniczki przedszkola, kierownikach publicznych szkół powszechnych i kierowniczkach przedszkoli.

3) dyrektor lub kierownik — o nauczycielach szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi (Wojewodzie Śląskiemu, Kuratorowi Liceum Krzemienieckiego) lub Ministrowi,

4) wizytator szkół — o dyrektorach i kierownikach szkół, podległych bezpośrednio kuratorowi,

5) naczelnik wydziału w kuratorjum — o nauczycielach p. o. instruktorów okręgowych,

6) Kurator Liceum Krzemienieckiego — o dyrektorach i kierownikach szkół bezpośrednio mu podległych,

7) ministerjalny wizytator szkół, bądź wyznaczony przez Ministra urzędnik — o dyrektorach i kierownikach szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi,

8) naczelnik wydziału w Ministerstwie — o nauczycielach p. o. instruktorów ministerjalnych.

§ 6. Jako osoby powołane do sprawowania nadzoru pośredniego wydają opinję i ustalają ocenę:

1) podinspektor szkolny (zastępca inspektora szkolnego), bądź inspektor szkolny — o nauczycielach publicznych szkół powszechnych i wychowawczyniach przedszkoli, o których pierwszą opinję wydał kierownik szkoły, bądź kierowniczka przedszkola,

2) inspektor szkolny o nauczycielach i kierownikach publicznych szkół powszechnych oraz wychowawczyniach i kierowniczkach przedszkoli, o których pierwszą opinję wydał podinspektor szkolny (zastępca inspektora szkolnego).

3) wizytator szkół — o nauczycielach i kierownikach publicznych szkół powszechnych, oraz wychowawczyniach i kierowniczkach przedszkoli, o których pierwszą opinję wydał inspektor szkolny,

4) wizytator szkół — o nauczycielach szkół podległych bezpośrednio kuratorowi,

5) Kurator liceum Krzemienieckiego — o nauczycielach szkół bezpośrednio mu podległych,

6) naczelnik wydziału w kuratorjum — o dyrektorach i kierownikach szkół, podległych kuratorowi,

7) kurator okręgu szkolnego — o nauczycielach p. o. instruktorów okręgowych,

8) ministerjalny wizytator szkół, bądź wyznaczony przez Ministra urzędnik — o nauczycielach szkół podległych bezpośrednio Ministrowi, oraz — o dyrektorach i kierownikach szkół podległych bezpośrednio Kuratorowi Liceum Krzemienieckiego,

9) naczelnik wydziału w Ministerstwie — o dyrektorach i kierownikach szkół, podległych bezpośrednio Ministrowi,

10) dyrektor departamentu — o nauczycielach p. o. instruktorów ministerjalnych.

§ 7. Osoba uprawniona w myśl §§ 5 i 6, nie może jednak wydać opinji, bądź ustalić oceny o swoim małżonku, krewnym wstępnym lub zstępnym, przysposabiającym albo przysposobionym, krewnym w linji bocznej lub powinowatym, licząc pokrewieństwo do trzeciego, a powinowactwo do drugiego stopnia.

Tak o wymienionej w poprzednim ustępie, jako też każdej innej przeszkodzie w wydaniu opinji bądź ustaleniu oceny zawiadomić należy bezzwłocznie swoją władzę służbową, która do wydania opinji, bądź ustalenia oceny, upoważni inną osobę.

§ 8. Opinje wydaje się normalnie w ostatnich 3 miesiącach 2-letniego okresu kwalifikacyjnego, a w innych przypadkach doraźnie.

W tym celu osoba, właściwa w myśl § 5, biorąc za podstawę spostrzeżenia, poczynione w ciągu okresu kwalifikacyjnego, formułuje swoją opinję i przesyła wraz z arkuszem spostrzeżeń osobie, uprawnionej do ustalenia oceny, na dwa miesiące przed końcem okresu — przy ustaleniu oceny okresowej, a w ciągu tygodnia od otrzymania polecenia wydania opinji — przy ustaleniu oceny sporadycznej.

§ 9. Osoba uprawniona do ustalenia oceny, po otrzymaniu arkusza spostrzeżeń i opinji osoby, powołanej do sprawowania nadzoru bezpośredniego, na podstawie tej opinji, spostrzeżeń o pracy nauczyciela i własnego mniemania ustala ocenę i wpisuje ją do karty kwalifikacyjnej.

Osoba, uprawniona do ustalenia oceny, nie jest skrępowana pierwszą opinją; jeżeli jednak osoba, powołana do sprawowania nadzoru bezpośredniego, wydała o nauczycielu opinję niedostateczną, to osoba, uprawniona do ustalenia oceny, powinna w razie wątpliwości co do słuszności pierwszej opinji, zwizytować nauczyciela i na tej dopiero podstawie ustalić ocenę.

§ 10. Ocena kwalifikacyjna jest:

a) dobra, jeżeli jakość i skuteczność pracy nauczyciela, przy uwzględnieniu warunków tej pracy, wybija się ponad przeciętny poziom;
b) dostateczna, jeżeli jakość i skuteczność pracy nauczyciela, przy uwzględnieniu warunków tej pracy, odpowiada wymaganiom, lecz nie wybija się ponad przeciętny poziom;
c) niedostateczna, jeżeli jakość i skuteczność pracy nauczyciela, przy uwzględnieniu warunków tej pracy, jest niewystarczająca.

§ 11. Nauczyciel ma prawo przeglądać: a) swoją kartę kwalifikacyjną i b) arkusze spostrzeżeń oraz czynić z nich odpisy.

§ 12. O ile ocena kwalifikacyjna nauczyciela ustalona została jako niedostateczna, władza, przy której urzęduje osoba, uprawniona do ustalenia tej oceny, przesyła nauczycielowi orzeczenie pisemne z podaniem motywów.

§ 13. Rozstrzygnięcie odwołania od orzeczenia w sprawie niedostatecznej oceny kwalifikacyjnej decyduje ostatecznie o stopniu oceny za dany okres kwalifikacyjny; należy je podać do wiadomości nauczyciela na piśmie i zanotować w karcie kwalifikacyjnej.

§ 14. Ocenę kwalifikacyjną okresową ustala się dla każdego nauczyciela raz na dwa lata.

Okresowe oceny kwalifikacyjne ustala się dla nauczycieli stałych w miesiącu grudniu każdego parzystego roku kalendarzowego (1934, 1936 i t. d.), a dla nauczycieli tymczasowych w ostatnich

trzech miesiącach każdego dwuletniego okresu służby, liczonego od dnia mianowania.

§ 15. Z inicjatywy władzy lub na prośbę nauczyciela może być wydana sporadyczna ocena kwalifikacyjna. Sporadyczna ocena kwalifikacyjna wydana być może nauczycielowi po upływie co najmniej 5 miesięcy od chwili jego mianowania, bądź wydania mu ostatniej oceny okresowej.

§ 16. Nauczycielom, którzy z powodu choroby, urlopu i t. p. nie pełnili obowiązków nauczycielskich nieprzerwanie co najmniej rok przed upływem danego okresu kwalifikacyjnego, nie należy ustalać okresowej oceny kwalifikacyjnej. W tych przypadkach do karty kwalifikacyjnej wpisać należy: „za okres . . . . . z powodu . . . . . niekwalifikowany".

Postanowienia ustępu poprzedniego nie stosuje się do nauczycieli, pełniących za urlopem obowiązki nauczycielskie w szkołach niepaństwowych (prywatnych). Nauczyciele ci podlegają w tym czasie ocenie kwalifikacyjnej, a sposób jej ustalania określi oddzielne zarządzenie.

§ 17. Jeżeli nauczyciel w ciągu okresu kwalifikacyjnego zmieni miejsce służbowe tak, że do wydania o nim opinji bądź ustalenia oceny będą powołane inne osoby, należy na starem miejscu służbowem wydać mu sporadyczną ocenę kwalifikacyjną.

Jeżeli ze względu na zmianę miejsca służbowego nauczyciela do prowadzenia jego karty kwalifikacyjnej będzie właściwa inna władza szkolna, to władza, która do tego czasu prowadziła kartę kwalifikacyjną, przesyła ją, po wydaniu sporadycznej oceny kwalifikacyjnej, wraz z załącznikami władzy, właściwej ze względu na nowe miejsce służbowe nauczyciela.

§ 18. Oceny kwalifikacyjne za okres do końca 1934 roku ustalić już należy w trybie i terminie, przewidzianym rozporządzeniem niniejszem. Przy wydawaniu tych opinij i ustalaniu ocen opierać się należy na spostrzeżeniach, wpisanych do dotychczasowych wykazów kwalifikacyjnych.

We wszystkich przypadkach, w których, wobec wygaśnięcia poprzednich przepisów, nie zostały załatwione odwołania nauczycieli od niedostatecznej oceny, należy ustalić na podstawie przepisów niniejszych ocenę kwalifikacyjną za okres do końca roku 1934 łącznie z okresem, za który wydana była ocena niedostateczna.

§ 19. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Z dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc wszelkie przepisy w sprawach, unormowanych tem rozporządzeniem.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
W. Jędrzejewicz.

Załączniki do rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 14 czerwca 1934 r.

(Strona 1).

KARTA KWALIFIKACYJNA.

Wzór Nr. 1. do § 1.

I. Imię i nazwisko nauczyciela .....

Stanowisko i tytuł służbowy .....

Szkoła i miejscowość .....

II. Daty przejrzenia karty przez nauczyciela.

Data	Podpis	Data	Podpis	Data	Podpis	Data	Podpis

Pieczęć urzędowa.

Podpis urzędnika, który założył kartę.

(Strona 2 i 3).

a	b	c	d	e	f	g
Nr. porz. oceny	Data wydania oceny	Charakter oceny (okresowa lub sporadyczna, z czyjej inicjatywy i za jaki okres)	Stopień oceny	Podpis i stanowisko służbowe wpisującego ocenę	Nr. i data orzeczenia o ocenie niedostatecznej	Rozstrzygnięcie odwołania (Władza, Nr., data, streszczenie)

UWAGA: Poszczególne oceny wraz z ewentualnemi zapiskami w rubrykach f. g. należy oddzielać poziomą linją.

(Strona 1)

Wzór Nr 2.
do § 4.

ARKUSZ SPOSTRZEŻEŃ

.....
(Imię i nazwisko)

.....
(Stanowisko — tytuł służbowy)

.....
(Szkoła i miejscowość)

Data	Treść spostrzeżeń	Podpis i stan służb. wpisującego spostrzeżenia

UWAGA: Poszczególne spostrzeżenia należy oddzielać poziomą linją.

(Strona 2, 3 i 4).

Data	Treść spostrzeżeń	Podpis i stan. służb. wpisującego spostrzeżenia

UWAGA: Poszczególne spostrzeżenia należy oddzielać poziomą linją.

63.

Pogadanki w szkołach.

Okólnik Ministra W.R. i O.P. z dnia 30 VI-1934 r. Nr. II.P. 5405/34.

W dniu 15 czerwca 1934 r. padł od kuli skrytobójcy ś. p. Generał brygady Bronisław Pieracki, Minister Spraw Wewnętrznych.

Padł na posterunku.

Zamordowano żołnierza bez skazy, jednego z najlepszych obywateli, zasłużonego męża stanu, członka Rządu Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Głęboko wstrząśnięci i żalem złączeni oddaliśmy zmarłemu należny Mu hołd.

Pozostał nam do naśladowania wartościowy przykład żołnierskiego oddania, pracy i poświęcenia dla Państwa.

Stąd też postać ś.p. Gen. Bronisława Pierackiego winna być szczególnie znana i bliska młodzieży.

W tym celu polecam, by w pierwszym dniu nauki w nowym roku szkolnym zbliżeniu młodzieży do postaci Zmarłego została poświęcona przez przeprowadzenie stosownych pogadanek część lekcji — gdy chodzi o młodszą dziatwę, a cała godzina lekcyjna— gdy chodzi o młodzież starszą.

Pogadanki winny się odbyć we wszystkich podległych mi szkołach i zakładach i naukowych.

Materjał do nich zostanie przesłany dodatkowo.

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

64.

W sprawie udziału młodzieży szkolnej w uroczystościach publicznych, rewjach, pochodach i t. p.

Okólnik Ministra W.R. i O.P. z dnia 29.V.1934 r. Nr. I.W.F.-2042/34.

Młodzież szkolna jest w ostatnich czasach szczególnie często pociągana do udziału w najrozmaitszych uroczystościach, pochodach i rewjach, do usług i występów w celu uświetnienia wszelkiego rodzaju pokazów, tworzenia szpalerów, utrzymywania porządku i t.p.

Odbywa się to niejednokrotnie w godzinach lekcyjnych, co jest niedopuszczalne, a nadto ze szkodą dla zdrowia młodzieży; naraża się ją bowiem na duże wysiłki i zmęczenie, a niekiedy na-

wet przez przeciąganie uroczystości i pokazów do późnej nocy, zabiera się jej tak konieczny spoczynek nocny. Zajmowanie młodzieży kilku po kolei następujących świąt i niedziel uniemożliwia wykonanie programu wychowawczego szkoły, odbycie wycieczek naukowych, turystycznych, ćwiczeń harcerskich lub przysposobienia wojskowego.

Szczególnie niepokojącym objawem były w b. r. związane z udziałem młodzieży w uroczystościach publicznych wypadki omdleń, udarów i porażeń słonecznych. Wskazują one na nadmierne szafowanie siłami młodego pokolenia, którego wartość biologiczna z najrozmaitszych przyczyn i względów jest znacznie osłabiona.

Mając na uwadze konieczność przeciwdziałania nieporządanym objawom przemęczenia młodzieży w związku z udziałem jej w uroczystościach i wystąpieniach publicznych, polecam:

a) zabronić organizowania udziału młodzieży szkolnej w uroczystościach, odbywających się w niekorzystnych warunkach atmosferycznych (upał, zimno, słota). Przypominam zwłaszcza w tym względzie postanowienie punktu 3 okólnika z Nr. 74 z dnia 20 maja 1932 r. (Nr. I. W. F. 2214/32) w sprawie ochraniania młodzieży od szkodliwych następstw (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr. 3 z 1932 r. poz. 30);

b) ograniczyć uczestnictwo młodzieży szkolnej w obchodach publicznych, w których udział młodzieży ma znaczenie raczej dekoracyjne niż pedagogiczne;

c) nie dopuszczać do zbyt częstych i masowych zbiórek, w czasie których młodzież narażona jest na długie, nieraz dwu i trzygodzinne stanie i czekanie w szeregach, doprowadzające do wyczerpania fizycznego i zobojętnienia moralnego dla samej uroczystości;

d) zakazać udziału młodzieży w zbiórkach i pochodach wieczornych, niezwiązanych z pracami szkoły;

e) wyłączyć z programów uroczystości udział dziatwy szkół powszechnych poniżej lat dziesięciu w długich, nieraz kilkukilometrowych pochodach i defiladach;

f) ograniczyć wystąpienia pocztów sztandarowych, w czasie zaś wystąpień nie narażać ich na długie stanie w postawie bacznej.

Przedstawiciele władz szkolnych, zasiadający w komitetach obywatelskich, organizujący uroczystości i obchody, winni z powołaniem się na niniejszy okólnik przeciwstawiać się wszelkim projektom niewłaściwego i nieodpowiedniego wykorzystywania młodzieży.

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

65.

W sprawie zapobiegania nieszczęśliwym wypadkom wśród młodzieży w czasie ćwiczeń cielesnych.

Okólnik Ministra W.R. i O.P. z dnia 29.V.1934 r. Nr. I.W.F.-2043/34.

Powtarzające się w ostatnich czasach nieszczęśliwe wypadki podczas lekcyj ćwiczeń cielesnych, gier i zaprawy sportowej młodzieży szkolnej zmuszają mnie do zwrócenia uwagi PP. Inspektorów, Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz ogółu nauczycielstwa na odpowiedzialność, jaką ponoszą szkoły za niedostateczną opiekę nad bezpieczeństwem młodzieży.

Nauczycielstwo winno dołożyć wszelkich starań, by usunąć możliwość jakichkolwiek wypadków w czasie prowadzonych przez nich zajęć czy to w sali, czy na boisku lub w terenie. Przygotowanie zawodowe, doświadczenie wychowawcze, obcowanie z młodzieżą i nieustanna nad nią opieka wskażą nauczycielowi właściwą drogę i sposoby postępowania.

W związku z przeprowadzanemi próbami o Państwową Odznakę Sportową podkreślam konieczność systematycznego przygotowania kandydatów w zakresie wybranych ćwiczeń i niedopuszczania do próby młodzieży w dostatecznym stopniu niewyćwiczonej zarówno z uwagi na to, że postępowanie tej zasadzie przeciwne, wypaczałoby ideę Państwowej Odznaki Sportowej, jak i przedewszystkiem dlatego, że mogłoby wyrządzić poważną szkodę dla zdrowia nieprzygotowanych kandydatów.

Na lekarzach szkolnych, wchodzących w skład Komisyj prób o Państwową Odznakę Sportową (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr. 4-5 z r. 1931 poz. 50), ciąży odpowiedzialność za dopuszczanie uczniów(nic) do próby, a zatem obowiązek zbadania młodzieży, starającej się o Państwową Odznakę Sportową, nietylko bezpośrednio przed samą próbą, lecz przedewszystkiem przed rozpoczęciem intensywniejszych ćwiczeń przygotowawczych.

Prowadzenie treningu do próby z młodzieżą, co do której niema wyraźnej i kategorycznej zgody lekarza szkolnego, jest niedopuszczalne.

O każdym wypadku z młodzieżą szkolną, który zdarzył się w szkole w czasie ćwiczeń cielesnych, Dyrekcje (Kierownictwa) szkół obowiązane są natychmiast przesyłać w drodze służbowej do Kuratorjum szczegółowe sprawozdanie.

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

66.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH i OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 113
z dnia 17 lipca 1934 r. (BP-15430/34)
o zaliczkach na uposażenie.

PREZES RADY MINISTRÓW
Nr. 42-2/18
Zaliczki na uposażenie.

Warszawa, dnia 22 czerwca 1924 r.

OKÓLNIK Nr. 26.

Do
Wszystkich P.P. Ministrów
w Warszawie.

Na podstawie art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U.R.P. Nr. 86, poz. 663), art. 15, 28 i 46 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu wojska (Dz. U.R.P. Nr. 86, poz. 664), art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 665) i art 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu oficerów i szeregowych Policji Państwowej i Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 86. poz. 666) zarządzam w porozumieniu z Panem Ministrem Skarbu, co następuje:

I) Bezprocentowe zaliczki na uposażenie mogą być udzielane, zgodnie z wyżej powołanymi przepisami, funkcjonarjuszom państwowym, wyszczególnionym w § 1 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U.R.P. Nr. 102, poz. 781), żołnierzom zawodowym, oficerom rezerwy, powołanym do służby czynnej, celem przemianowania na zawodowych, oficerom, chorążym, oraz pozostającym w stanie spoczynku podoficerom i szeregowcom, powołanym do służby czynnej w czasie wojny, mobilizacji, lub zarządzeniem Rady Ministrów, o ile bezpieczeństwo Państwa tego wymaga, sędziom, prokuratorom, asesorom i aplikantom sądowym, przyjętym na etat płatny, oraz oficerom i szeregowym Policji Państwowej i Straży Granicznej.

Z pośród osób wyżej wymienionych wyłącza się od prawa do zaliczki: a) pozostające w stanie nieczynnym, b) zawieszone w pełnieniu służby, c) pozostające na urlopie bezpłatnym, d) osoby, którym wypowiedziano stosunek służbowy.

W drodze wyjątku do postanowień, zawartych w pkt. c) ustępu poprzedniego mogą być przyznane bezprocentowe zaliczki na uposażenia osobom, pozostającym na bezpłatnym urlopie, udzielonym dla uzupełnienia studjów. W tym wypadku potrącenia rat udzielonej zaliczki z uposażenia rozpoczyna się od 1-go dnia miesiąca następującego po ukończeniu urlopu.

II) Zaliczki mogą być udzielane: a) na cele konsumcyjne, jak np.: na kupno odzieży, opału na zimę, b) na wydatki niezwiązane z potrzebami życia codziennego, jak np. na pokrycie wydatków spowodowanych chorobą proszącego, chorobą lub śmiercią członków jego rodziny w rozumieniu prawa cywilnego, na spłatę długów, powstałych bez winy proszącego, na kupno niezbędnych ruchomości, na koszty odbycia podróży naukowych, ogłoszenia pracy naukowej, c) na koszty budowy własnego mieszkania.

Prawo do otrzymania zaliczki na koszty budowy własnego mieszkania przysługuje osobom wymienionym w części I, jeżeli: 1) nie mają odpowiedniego do swego stanu rodzinnego mieszkania, wynajętego bezpośrednio od właściciela domu, podlegającym ochronie lokatorów i 2) jeżeli sama lub do spółki z małżonkiem, rodzicami lub rodzeństwem, o ile z osobami temi prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, rozpoczęły już budowę mieszkania na własność, albo też są członkami spółdzielni mieszkaniowej, która buduje dla nich mieszkanie w domu spółdzielczym. Z pośród wymienionych osób należy uwzględniać przedewszystkiem osoby, znajdujące się w wyjątkowo niekorzystnem położeniu mieszkaniowem (np. osoby mieszkające poza granicami miejscowości, w której pełnią służbę i t. p.). Na budowę jednego i tego samego mieszkania może być udzielona zaliczka tylko raz jeden.

III) Osoba, ubiegająca się o zaliczkę winna szczegółowo uzasadnić jej potrzebę i wysokość. Sprawa przyznania zaliczki i jej wysokości zależna jest od uznania władzy, uprawnionej do udzielania zaliczek.

Udzielenie nowej zaliczki przed spłatą poprzedniej jest dopuszczalne jedynie pod warunkiem równoczesnego potrącenia reszty rat poprzedniej zaliczki.

IV) Zaliczki na uposażenie przyznaje się w złotych również i dla personelu, przebywającego zagranicą. Wysokość zaliczek nie może przekraczać: a) na cele konsumcyjne—2-miesięcznego uposażenia, b) na wydatki niezwiązane z potrzebami życia codziennego—3-miesięcznego uposażenia, c) na budowę własnego mieszkania — 6-miesięcznego uposażenia.

Warunkiem udzielenia zaliczki praktykantom, asesorom i aplikantom sądowym, oraz zaliczki przekraczającej 3 miesięczne uposażenie osobom, które nie nabyły jeszcze praw emerytalnych, jest zabezpieczenie hipoteczne, albo zobowiązanie dwu wypłacalnych ręczycieli.

Za podstawę obliczenia zaliczki przyjmuje się uposażenie zasadnicze wraz z dodatkiem lokalnym i zasiłkiem wyrównawczym, a dla oficerów i szeregowych Straży Granicznej, nie mających prawa do dodatku lokalnego — wraz z dodatkiem służbowym. Dla żołnierzy, wyszczególnionych w części I-ej, za podstawę do obliczenia zaliczki przyjmuje się uposażenie, określone w art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. o uposażeniu wojska (Dz. U.R.P. Nr. 86, poz. 664), wraz z dodatkiem wyrównawczym, określonym w art 12 tegoż rozporządzenia.

V) Zwrot zaliczki, udzielonej do wysokości 1-miesięcznego uposażenia następuje w nie więcej jak 12, zaliczki udzielonej do wysokości 2-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 18, zaliczki udzielonej do wysokości 3-miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 30, wreszcie zwrot zaliczki, udzielonej w wymiarze wyższym, niż 3-miesięczne uposażenie w nie więcej niż 36 bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Raty zaliczki potrąca się z uposażenia, począwszy od 1-go dnia miesiąca następującego po przyznaniu zaliczki.

VI) Przyznawanie zaliczek osobom pełniącym służbę we władzach i urzędach niższych instancyj należy do władz bezpośrednio podległych władzy naczelnej, z wyjątkiem kierowników tych władz, którym przyznaje zaliczki władza naczelna.

Przyznawanie zaliczek osobom, pełniącym służbę we władzach naczelnych należy do tych władz z wyjątkiem ich kierowników, którym zaliczki przyznaje Prezes Rady Ministrów.

Przyznawanie zaliczek budowlanych, przekraczających 3-miesięczne uposażenie, należy do władzy naczelnej.

VII) Przyznanie w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie zaliczki, nie odpowiadającej zasadom niniejszego zarządzenia, wymaga każdorazowo zgody Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu.

VIII) W wypadkach rozwiązania stosunku służbowego bez uposażenia emerytalnego należy zaległe raty zaliczkowe potrącić w całości, względnie wyegzekwować z zabezpieczenia hipotecznego lub od ręczycieli.

IX) W razie śmierci przed spłatą zaliczki dług z powyższego tytułu obciąża spadkobierców do wysokości odziedziczonego majątku, zgodnie z przepisami obowiązujących ustaw cywilnych.

X) W sprawie umorzenia nieściągalnych rat zaliczek na uposażenie obowiązują postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 4 lipca 1930 r. L. D. III.205/1/30 w sprawie zasad umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa.

XI) Kontrola regularnych spłat zaliczek należy do obowiązków władz asygnujących uposażenie służbowę.

XII) Poprzedni okólnik Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 1933 r. Nr. 42-2/10 w sprawie zaliczek na uposażenie uchyla się

Prezes Rady Ministrów *(—) L. Kozłowski.*

Powyższe rozporządzenie Pana Prezesa Rady Ministrów podaję do wiadomości i ścisłego stosowania.

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. B.P. 14661/34.

W sprawie udzielania zaliczek na uposażenie.

Równe, dnia 30 lipca 1934 r.

OKÓLNIK Nr. 50

Podajac do wiadomości odpis okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 1934 r. L. 42-2/18 Kuratorjum oznajmia, że rozporządzenie swe z dnia 12 sierpnia 1933 r. Nr. BP-12620/33 co do udzielania zaliczek na uposażenie służbowe nauczycieli i funkcjonarjuszów utrzymuje nadal w mocy.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) WŁ. ZAJDLER
Naczelnik Biura Personalnego.

67.

MINISTERSTWO SKARBU
L.D.I./37489/Em/34.

Odpis.

Zwrot kosztów przesiedlenia.

Warszawa, dnia 27 czerwca 1934 r.

Do
Izby Skarbowej w Grodzkiej, w/m
„ „ I we Lwowie
„ „ w Poznaniu
Urzędu Wojewódzkiego Śląskiego
Wydział Skarbowy w Katowicach

1.

W myśl art. 21 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 20, poz. 160) funkcjonarjusz państwowy ma prawo z powodu przeniesienia go w stan spoczynku do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia z rodziną z ostatniego miejsca zamieszkania do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub

na obszarze W. M. Gdańska według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej.

Na tych samych zasadach służy prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia również wdowom i sierotom po zmarłych urzędnikach.

Sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej normuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 1934 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłem miejscem służbowem oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 320). Cytowane dalej paragrafy odnoszą się do tego rozporządzenia.

Prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia służy zarówno emerytowi, jak i urzędnikowi, przeniesionemu w stan spoczynku bez emerytury.

I. Funkcjonarjusze państwowi.

2.

Zwrot kosztów przesiedlenia obejmuje:

1) Zwrot kosztów przejazdu dla przeniesionego w stan spoczynku i jego rodziny (§ 2 ust. 1.III. a. 2), a mianowicie:

a) cen biletów jazdy koleją lub statkiem oraz kosztów przejazdu innemi środkami komunikacyjnemi (§ 13);

b) ryczałt w wysokości zł. 1,50 za każdy dojazd do dworca (przystani, stacji autobusowej, lotniczej i t. d.) i z dworca (przystani, stacji autobusowej, lotniczej i t. d.). (§§ 13 i 19);

2) zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego (§ 2 ust. 1.III. a. 3 i § 23 ust. 4);

3) ryczałt na pokrycie wszystkich innych wydatków w wysokości: dla samotnego — 50% jednomiesięcznego, dla utrzymującego rodzinę — 100% jednomiesięcznego ostatniego uposażenia zasadniczego w czynnej służbie wraz z zasiłkiem wyrównawczym (§ 23 ust. 1).

3.

Przez rodzinę, za której przesiedlenie służy emerytowi zwrot kosztów, należy rozumieć w myśl § 3 pozostających na jego utrzymaniu:

1) żonę — z wyjątkiem sądownie separowanej, jeżeli na mężu nie ciąży obowiązek alimentacji;

2) męża zupełnie niezdolnego do zarobkowania;

3) dzieci ślubne, uprawnione i pasierbów do ukończenia 18 lat, jeżeli zaś uczęszczają do szkół publicznych lub wskutek ułomności fizycznych, umysłowych albo nieuleczalnej choroby nie mogą na swoje utrzymanie zarabiać — do ukończenia 24 lat, z wyjątkiem tych, które weszły w związki małżeńskie.

Emerytowi nie służy prawo zwrotu kosztów przejazdu osób ze służby.

4.

Emerytowi nie służy prawo do diet.

5.

Aby stwierdzić pozostawanie na utrzymaniu emeryta: żony lub męża i dzieci oraz zupełną niezdolność męża do zarobkowania albo ułomność dzieci, władza skarbowa powinna zażądać od powiatowych władz administracji ogólnej przeprowadzenia odpowiedniego dochodzenia. Przeprowadzenie takiego dochodzenia jest jednak zbyteczne, jeżeli w aktach emeryta są wystarczające dowody dla stwierdzenia tych okoliczności.

6.

Zwrot ceny biletów obejmuje faktycznie zapłaconą cenę biletów przejazdów koleją lub statkiem według tej klasy, do jakiej uprawniało emeryta ostatnio zajmowane w służbie czynnej stanowisko. Za tę samą klasę należy zwrócić koszta przejazdu rodziny emeryta.

Postanowienia o klasach, za które mogą przesiedlający się otrzymać zwrot ceny biletów, zawiera § 14.

Jeżeli przesiedlającym się służy prawo do ulgowej ceny biletów, zwraca się jedynie tę ulgową cenę, bez względu na to, czy z tych ulg faktycznie skorzystali.

Przesiedlającym się zwraca się ceny biletów II lub I klasy, jeżeli do przejazdu tą klasą mieli prawo i jeżeli faktycznie w tej klasie podróż odbyli. Aby stwierdzić tę ostatnią okoliczność władza skarbowa powinna żądać przedłożenia oryginalnych biletów jazdy, które przesiedlający się mogą zatrzymywać za zgodą dyżurnych ruchu, bądź zaświadczeń kas biletowych.

7.

Emerytowi nie służy prawo do zwrotu kosztów przewozu osobistego bagażu podróżnego (§§ 13 i 15).

8.

O zwrocie kosztów przejazdów kołowych stanowi § 16.

9.

O zwrocie kosztów przewozu urządzenia domowego stanowi § 23 ust. 4.

10.

Zwrot kosztów przesiedlenia służy tylko tym funkcjonarjuszom przeniesionym w stan spoczynku, którzy dokonają przesiedlenia w ciągu roku od przeniesienia w stan spoczynku. Termin ten dotyczy samego przesiedlenia, a nie przedłożenia rachunków i dowodów (art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej).

11.

Zwrot kosztów przesiedlenia się rodziny i przewozu urządzenia domowego służy przesiedlającemu się bez względu na to, czy rodzina przesiedliła się, a urządzenie domowe zostało przewiezione jednocześnie z jego przesiedleniem się, czy też w innym czasie, byleby tylko został zachowany jednoroczny termin.

12.

Rachunki kosztów przesiedlenia i odpowiednie dowody powinny być przedstawione w terminie 14 dni, liczonym od następnego dnia po przesiedleniu się, a rachunki kosztów przewozu urządzenia domowego — w terminie 14 dni, liczonym od następnego dnia po dokonaniu przewozu (§ 24 ust. 1).

Ministerstwo utrzymuje jednak w mocy swój okólnik L.D.I. 50565/Em/33 z 18 października 1933 r., polecający Izbom uwzględnianie podań, złożonych po upływie 14-dniowego terminu we wszystkich usprawiedliwionych przypadkach.

II. Wdowy i sieroty.

Przy zwrocie w myśl art. 77 ustawy emerytalnej kosztów przesiedlenia wdów i sierot należy stosować poprzednie wyjaśnienia niniejszego okólnika z następującemi odchyleniami:

13.

Do zwrotu kosztów przesiedlenia mają prawo jedynie wdowy i sieroty, co do których nie zachodzą przeszkody, przewidziane w art. 69 ustawy emerytalnej, sieroty zaś nadto, o ile nie skończyły 18 roku, a w razie uczęszczania do szkół publicznych — 24 roku (art. 72 ustawy emerytalnej).

14.

Ryczałt należy wypłacić w wysokości 50 % uposażenia, jeżeli uprawnioną do zwrotu kosztów przesiedlenia jest tylko wdowa lub tylko jedna sierota; w pozostałych przypadkach należy wypłacać ryczałt w wysokości 100 % uposażenia.

15.

Termin roczny, w którym winno nastąpić przesiedlenie, liczy się, jeśli chodzi o wdowy i sieroty, pozostałe po urzędnikach, zmarłych w czynnej służbie, od ich śmierci, a jeśli chodzi o wdowy i sieroty, pozostałe po urzędnikach, zmarłych po przeniesieniu w stan spoczynku — od tego przeniesienia.

16.

Wdowy i sieroty, pozostałe po urzędnikach, zmarłych w czynnej służbie, a zamieszkałe ostatnio zagranicą mają prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia z tego miejsca zamieszkania do nowego miejsca zamieszkania w kraju lub w W. M. Gdańsku.

Natomiast wdowy i sieroty po urzędnikach, zmarłych po przeniesieniu w stan spoczynku, mają prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia tylko w obrębie kraju.

17.

O zwrocie kosztów przejazdu od miejsca zamieszkania zagranicą do granicy Państwa Polskiego stanowią §§ 31, 38—40, 44, 46, 48 i 50 (o ile powołuje się na § 24).

18.

Jeżeli wdowa i sieroty mieszkały ostatnio poza miejscem służbowem zmarłego urzędnika, należy im się zwrot kosztów przesiedlenia od ich ostatniego miejsca zamieszkania w wysokości nie wyższej jednak od kosztów, któreby wynosiły, gdyby mieszkały ostatnio w miejscu służbowem zmarłego urzędnika.

19.

Rozporządzenie z 28 marca 1934 r. o należnościach w razie pełnienia czynności służbowych poza zwykłem miejscem służbowem oraz w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe weszło w życie z dniem ogłoszenia, t. j. z dniem 25 kwietnia 1934 r. z mocą obowiązującą od 1 lutego 1934 r.

Przepisy tego rozporządzenia należy stosować w tych wszystkich przypadkach, gdy przesiedlenie nastąpiło po dniu 31 stycznia 1934 r. o tem zaś, kiedy nastąpiło przesiedlenie, decyduje moment zgłoszenia się przesiedlającego w biurze meldunkowem na zamieszkanie w nowem miejscu zamieszkania.

W przypadkach jednak, gdy z przesiedlającym się stosunek służbowy został rozwiązany jeszcze przed 1 lutego 1934 r., ryczałt, przewidziany w § 23 ust. 1 rozporządzenia z 28 marca 1934 r. należy obliczać nie według przepisów tego rozporządzenia, ale według postanowień § 19 ust. 2 dawnego rozporządzenia Rady Mini-

strów z dnia 17 września 1927 r. (Dz. U. R. P. z 1932, str. 71, poz. 651), a zatem w wysokości 60% lub 120% od uposażenia, ostatnio otrzymywanego w służbie czynnej, w wymiarze dla samotnego (bez dodatku ekonomicznego).

(—) *M. Węgrzynowski*, Dyrektor Departamentu

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH i OŚWIECENIA
PUBLICZNEGO

—

Warszawa

OKÓLNIK Nr. 104

z dnia 11 lipca 1934 r. (BP-16061/34)
w sprawie zwrotu kosztów przesiedlenia

Powyższy okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 27 czerwca 1934 r. L.D.I.37489/Em/34 w sprawie zwrotu kosztów przesiedlenia przesyła się do wiadomości.

Dyrektor Biura Personalnego (—) JAN T. LIPKA

68.

O opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

Okólnik Ministra W.R. i O.P. z dnia 14.VI-1934 r. Nr. I. R.-4547/34.

Z mocą obowiązującą od dnia 20 sierpnia 1934 r. zarządzam pobieranie następujących opłat szkolnych:

I. W państwowych szkołach średnich ogólnokształcących i klasach gimnazjalnych utworzonych przy państwowych zakładach kształcenia nauczycieli.

1. Taksa za egzamin wstępny do klasy pierwszej lub wyższej . . . . . 10 zł.
2. Taksa za egzamin wstępny z różnicy programów . 10 zł.
3. Taksa za egzamin prywatny, zdawany w państwowej szkole średniej (w okręgach, w których te egzaminy istnieją) . . . . . 10 zł.
4. Taksa za egzamin dojrzałości w szkołach średnich państwowych i prywatnych . . . . . 12 zł.
5. Taksa za pełny egzamin dojrzałości dla eksternów 60 zł.
6. Taksa za uzupełniający egzamin dojrzałości dla eksternów . . . . . 15 zł.

7. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego 5,50

8. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości 11 zł.

9. Taksa administracyjna roczna . . . . . 220 zł.
dla uczniów wstępujących po raz pierwszy do państwowej szkoły średniej . . . . . 223 zł.

II. W państwowych zakładach kształcenia nauczycieli (seminarja nauczycielskie, kursy nauczycielskie, pedagogja, wyższe kursy nauczycielskie, seminarja ochroniarskie, szkoły ćwiczeń przy tych zakładach), oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

10. Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego, jak również duplikatu złożenia części egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych 5,50

11. Taksa za wydanie duplikatu: świadectwa dojrzałości, dyplomu na nauczyciela szkoły powszechnej, świadectwa ukończenia seminarjum ochroniarskiego, świadectwa egzaminu uzupełniającego względnie pełnego egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, świadectwa praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, świadectwa z wyższego kursu nauczycielskiego . . . . . 11 zł.

12. Taksa za pełny egzamin na dyplom nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów . . . . . 60 zł.

13. Taksa za uzupełniający egzamin na dyplom nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów . . . 40 zł.

14. Taksa za egzamin dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych:
a) z jednej grupy przedmiotów lub z jednego przedmiotu artystyczno-technicznego . . . . 10 zł.
b) z dwóch grup zdawanych łącznie. . . . . 15 zł.
c) z trzech grup zdawanych łącznie . . . . . 20 zł.
d) z czterech i więcej grup zdawanych łącznie. . 25 zł.

15. Taksa za egzamin na świadectwo praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych 60 zł.

16. Taksa za egzamin eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawany w całości w jednym terminie 40 zł.

17. Taksa za jedną część egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich . . . . . 20 zł.

18. Taksa za dwie części egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawane łącznie . 30 zł.

19. Taksa administracyjna roczna . . . . . 80 zł.

Uwaga: Opłaty w Państwowym Instytucie Robót Ręcznych, Państwowym Instytucie Nauczycielskim, Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej i na Państwowym Wyższym Kursie Nauczycielskim (grupa robót ręcznych) normuje oddzielne zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

III. Taksy wymienione w punktach 1, 2 i 3 powinny być uiszczone za pośrednictwem P.K.O. na konto czekowe szkoły przed przystąpieniem ucznia (nicy) do egzaminu. Taksy te, wzięte łącznie, Dyrekcje szkół rozdzielą pomiędzy egzaminatorów, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach; sumy uzyskane od uczniów z tego tytułu powiny być podawane w liście wypłat wynagrodzeń egzaminatorów.

IV. a) Taksę, wymienioną w punkcie 4, za egzamin dojrzałości uczniowie szkół państwowych wpłacają na konto czekowe szkoły do dyspozycji Dyrekcji, zaś Dyrekcje szkół niepaństwowych zebrane taksy wpłacają do P. K. O. na właściwe konta Izb Skarbowych, względnie Kas Urzędów Skarbowych, na rachunek funduszu specjalnego Kuratorjum Okręgu Szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna".

b) Dyrekcje szkół zarówno państwowych jak i niepaństwowych przesyłają Kuratorjum wykazy uczniów(nic), od których taksy te zostały pobrane, nadto Dyrekcje szkół państwowych podają kwotę, jaką z tego tytułu uzyskały, a Dyrekcje szkół niepaństwowych dołączają dowód wpłacenia łącznej kwoty.

c) Taksy, wymienione w punktach 5 i 6, eksterni wpłacają bezpośrednio na rachunek funduszu specjalnego Kuratorjum Okręgu Szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna" za pośrednictwem P.K.O. na konto czekowe Izby Skarbowej lub Kasy Urzędu Skarbowego.

d) Taksy, wpłacone przez uczniów, zwrotowi zasadniczo nie podlegają. Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy, wymienione w punktach 4, 5 i 6, i to tylko w tym wypadku, gdy uczeń (ekstern) z powodu zasłabnięcia lub choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, co winno być stwierdzone świadectwem lekarskiem, egzaminowi poddać się nie może, względnie po wpłaceniu taksy do egzaminu dopuszczony nie zostanie. Zwrotu taks dokonywują Kuratorja Okręgów Szkolnych we własnym zakresie działania.

V. Taksy, wymienione w punktach 7, 8, 10 i 11, stanowią dochód Skarbu Państwa i powinny być wpłacane przez zainteresowanych znaczkami stemplowemi wartości nominalnej 5 i 10 zł., które Dyrekcja szkoły nakleja na wydanym duplikacie i kasuje.

VI. Taksy, wymienione w punktach 12, 13, 14, 15, 16, 17 i 18 są przeznaczone na wydatki związane z przeprowadzeniem egzaminów i na wynagrodzenie egzaminatorów. Zasady podziału taks są określone w regulaminach odpowiednich egzaminów.

VII. a) Dochód z taks, wymienionych w punktach 4, 9 i 19, Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych.

Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody większe od zatwierdzonych wydatków, przelewają nadwyżki za pośrednictwem P.K.O. na właściwe konta Izb Skarbowych, względnie na konta Kas Urzędów Skarbowych na rachunek funduszu specjalnego Kuratorjum Okręgu Szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna".

Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody mniejsze od zatwierdzonych wydatków, otrzymują z Kuratorjum Okręgu Szkolnego brakujące sumy w formie dotacyj.

b) Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum, otrzymywanych z powyższych taks, normują przepisy rachunkowo-kasowe, wydane przez Ministerstwo W.R. i O.P.

VIII. Od taks, wymienionych w punktach 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 i 18, oraz od różnicy między taksą dla uczniów dawnych i nowowstępujących w kwocie zł. 3 (punkt 9) nikt zwolnionym być nie może. Zwolnień można udzielać jedynie od taksy za egzamin dojrzałości eksternów i od taksy administracyjnej.

Od taksy za pełny egzamin dojrzałości eksternów mogą być zwolnieni w połowie kandydaci zupełnie niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a także i sami funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi. Całkowicie zwolnieni od tej taksy mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przyczem pierwszeństwo mieć winny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych, niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari" i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości oraz sami niezamożni inwalidzi wojenni, kawalerowie orderu „Virtuti Militari" i odznaczeni Krzyżem lub Medalem Niepodległości.

Od taksy za egzamin dojrzałości eksternów zwalnia Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

IX. a) Taksy administracyjne, wymienione w punktach 9 i 19, powinny być wpłacane w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do dnia 20 litopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze.

b) Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

X. a) Z ulgowej taksy administracyjnej w wysokości 50% normalnej taksy, wskazanej w punktach 9 i 19, korzystają dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających uposażenia służbowe lub wynagrodzenie ze Skarbu Państwa, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawo-

wanie dobre, z zastrzeżeniem, że rodzice ich nie posiadają znaczniejszego majątku.

b) Dzieci rodziców niezamożnych, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od taksy administracyjnej; w wyjątkowych wypadkach również i dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od ulgowej taksy (X poz. a). Zwolnienia takie muszą jednak mieścić się w granicach normy dozwolonej.

Całkowite zwolnienia od taksy administracyjnej należy stosować w pierwszym rzędzie w odniesieniu do dzieci niezamożnych inwalidów wojennych oraz niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari" i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości.

XI. Od taksy, przewidzianej w punkcie 19, nie mogą być zwolnieni słuchacze wyższych kursów nauczycielskich, korzystający z urlopu płatnego.

XII. a) Określonych wyżej ulgowych taks administracyjnych i zwolnień od opłaty taksy administracyjnej udzielają co półrocze Rady Pedagogiczne szkół stosownie do stanu majątkowego rodziców — uczniom, którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady Pedagogiczne powinny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje. Opieka domowa ucznia może odwołać się od decyzji Rady Pedagogicznej, w wypadku odmówienia zwolnienia, do Kuratorjum, które rozstrzyga ostatecznie.

b) Radom Pedagogicznym przysługuje prawo udzielania ulgowej taksy administracyjnej oraz częściowego lub całkowitego zwalniania od taksy administracyjnej, a to: w szkołach średnich ogólnokształcących oraz klasach gimnazjalnych przy państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w granicach 20%, w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w granicach 25% sumy, którą Dyrekcja szkoły powinnaby uzyskać z opłat, gdyby wszystkie dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych — płaciły połowę taksy, a pozostałe — całą taksę. Gdyby jakieś wyjątkowe względy zmuszały Radę Pedagogiczną do udzielenia ulg i zwolnień na kwotę wyższą, niż wyżej wskazana, winny Dyrekcje szkół uzyskać na to zgodę Kuratorjum Okręgu Szkolnego, występując z wnioskami w I półroczu do dnia 1 listopada, a w drugiem półroczu do dnia 1 kwietnia.

c) Pozatem Kuratorja winny zarządzać zwolnienie od taksy dzieci w tych szkołach ćwiczeń, które jako szkoły powszechne, są włączone do normalnej sieci szkolnej i do których dzieci są kierowane przez władze nadzorujące wykonania przepisów o obowiązku szkolnym. W takich wypadkach dzieci, zwolnionych w szkole ćwiczeń, nie wlicza się do wyżej określonej normy.

d) Decyzja Rady Pedagogicznej o udzieleniu ulgowej taksy administracyjnej oraz o częściowem lub całkowitem zwolnieniu od taksy następuje do dnia 20 października na skutek podania, wniesionego do Dyrekcji szkoły przez rodziców lub opiekę domową ucznia, w terminie najdalej do dnia 20 września. Dyrekcja szkoły może żądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym.

e) Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o udzielenie ulgowej taksy administracyjnej. Dyrekcja szkoły może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia świadectwa o stanie majątkowym lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonarjuszem państwowym.

f) Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od taksy w jednem półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnem półroczu szkolnem, o ile istnieją nadal warunki, od których zależy zwolnienie. Uczniowie nie zwolnieni od taksy obowiązani są wpłacić ją ratami półrocznemi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzyj Rady Pedagogicznej najpóźniej jednak do dnia 20 listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za drugie półrocze.

g) Nowowstępujący uczniowie w pierwszem półroczu szkolnem od żadnych opłat nie mogą być zwolnieni. Nie dotyczy to dzieci funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, Kuratorjum Okręgu Szkolnego będzie udzielało w drodze wyjątku ulgowych taks administracyjnych i zwolnień od nich nowowstępujących uczniów w I-em półroczu szkolnem.

h) W sprawach, związanych z pobieraniem (egzekwowaniem) taksy oraz umarzaniem w wyjątkowych wypadkach nieściągalnych taks, decyduje Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

XIII. Z chwilą wejścia w życie niniejszego okólnika uchylam zarządzenie z dnia 6 września 1933 roku (I R-6542/33) o taksach i opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych (Dz. Urzędowy Min. W.R. i O.P. Nr. 10, rok 1933, poz. 150).

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

69.

O opłatach szkolnych w szkołach zawodowych.

Okólnik Ministra W.R. i O.P. z dnia 14.VI-1934 r. Nr. I-R-4545/34.

Z mocą obowiązującą od dnia 20 sierpnia 1934 r. zarządzam pobieranie w państwowych szkołach, seminarjach i na kursach zawodowych następujących opłat szkolnych:

I. Taksę za egzamin wstępny uiszczają wszyscy kandydaci przystępujący do tego egzaminu:

a) na kurs pierwszy w szkołach technicznych, średnich technicznych kolejowych, w szkołach i liceach rolniczych . . . . . zł. 5

b) w szkołach handlowych, oraz w szkołach ogrodniczych i średnich rzemieślniczo - przemysłowych (męskich i żeńskich), w szkołach mistrzowskich, w szkołach rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich, seminarjach zawodowych żeńskich i w szkołach niższych technicznych kolejowych . . . . . zł. 3

II. Taksę za badania psychotechniczne uiszczają wszyscy kandydaci poddawani tym badaniom:

a) w szkołach wymienionych w p. I ust. a . . zł. 2

b) w szkołach wymienionych w p. I ust. b . . zł. 1

III. Taksę wstępną czyli wpisowe uiszczają wszyscy uczniowie nowoprzyjęci do szkoły lub na kurs — we wszystkich szkołach oraz na kursach z wyjątkiem kursów wędrownych i kursów korespondencyjnych . . . zł. 10

IV. Taksa za egzamin końcowy we wszystkich szkołach i kursach . . . . . zł. 10

V. Taksa za świadectwa:

a) za świadectwo ukończenia szkoły lub kursu . . zł. 5

Uwaga: Świadectwa (wykazy postępów) roczne, półroczne, względnie semestralne, wydaje się bezpłatnie.

b) za duplikaty świadectw ukończenia szkoły lub kursu zł. 11

c) za duplikaty świadectw (wykaz postępów) rocznych, półrocznych, względnie semestralnych . . . zł. 13,20

VI. Taksa administracyjna.

A. W szkołach:

a) technicznych:

1) na wydziałach mechanicznych, mechanicznych kolejowych, elektrycznych, elektromechanicznych, mechaniczno-elektrotechnicznych, lotniczych, samochodowych, młynarskich, włókienniczych, górniczych, hutniczych, przemysłowo-leśnych rocznie zł. 170

2) na wydziałach chemicznych, ceramicznych, piwowarskich . . . . . rocznie zł. 190

3) na wydziałach budowlanych, drogowych, drogowo-budowlanych, drogowo-wodnych, mierniczych, meljoracyjnych, miernictwa kopalnianego, eksploatacyjnych kolejowych . . . rocznie zł. 130

b) ogrodniczych średnich . . . . rocznie zł. 190

c) ogrodnictwa w Poznaniu i w Państwowej Wyższej Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie rocznie zł. 220
d) rolniczych średnich . . . . rocznie zł. 80
e) kolejowych niższych . . . . rocznie zł. 90
f) rzemieślniczo-przemysłowych męskich, rękodzielniczych i gospodarczych żeńskich oraz w seminarjach zawodowych żeńskich . . . . rocznie zł. 90
g) rzemiosł budowl., koszykarskich i szewckich rocznie zł. 40
h) w liceach i szkołach handlowych . . rocznie zł. 130
i) mistrzów mechaników, mistrzów budowlanych, drogowych i meljoracyjnych, oraz na kursie majstrów i podmajstrzych młynarskich w Bydgoszczy rocznie zł. 100
j) w szkole wiertniczej w Borysławiu . . rocznie zł. 130

B. Na kursach:

a) radjotechnicznych, ogrodnictwa w Poznaniu i Wilnie rocznie zł. 130
b) nadzorców drogowych i meljoracyjnych za cały kurs jednorazowo zł. 30
c) gorzelniczych za cały kurs . . jednorazowo zł. 20
d) praktyki ogrodniczej w Zaleszczykach jednorazowe zł. 20
e) półrocznych dla elektromonterów, dla maszynistów i palaczy za cały kurs . . . jednorazowo zł. 30
f) rocznych elektromonterów i dla pracowników przemysłu metalowego. . . . . rocznie zł. 60
g) kilimkarstwa, płatne zgóry . . miesięcznie zł. 12
h) rysunków zawodowych dla rzemieślników przemysłu metalowego, budowlanego i drzewnego, płatne zgóry . . . . . miesięcznie zł. 3
i) rysunku odręcznego, płatne zgóry . miesięcznie zł. 3
j) snycerstwa i rzeźbiarstwa dla rzemieślników przemysłu drzewnego, kamieniarskiego i sztukatorskiego, płatne zgóry . . . . . miesięcznie zł. 3
k) rękodzielniczych, gospodarczych i handlowych, zorganizowanych przy szkołach średnich zawodowych i żeńskich seminarjach zawodowych, płatnych zgóry . . . . . miesięcznie zł. 5
l) rękodzielniczych i gospodarczych, zorganizowanych przy niższych szkołach zawodowych, płatne zgóry miesięcznie zł. 3
m) trykotarstwa maszynowego i haftu maszynowego, płatne zgóry . . . . . miesięcznie zł. 5
n) wieczornych kroju i szycia, zorganizowanych przy państwowych szkołach i seminarjach zawodowych żeńskich, płatne zgóry . . . miesięcznie zł. 5

o) korespondencyjnych — od przedmiotu, płatne zgóry półrocznie zł. 5

p) wędrownych, prowadzonych przez państwowe szkoły zawodowe żeńskie, płatne zgóry . miesięcznie zł. 2

VII. Taksy, wpłacone przez uczniów i słuchaczów kursów, zwrotowi nie podlegają.

VIII. a) Taksy, wymienione pod V b) i c), stanowią dochód Skarbu Państwa i powiny być wpłacane przez zainteresowanych znaczkami stemplowemi wartości minimalnej 10 i 12 zł., które Dyrekcja szkoły nakleja na wydanym duplikacie i kasuje.

b) Taksy, wymienione w punktach I i II, wzięte łącznie, rozdzielają Dyrekcje szkół pomiędzy egzaminatorów oraz prowadzących badania psychotechniczne, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach; sumy uzyskane od uczniów z tego tytułu powinny być podawane w liście wypłat wynagrodzeń egzaminatorów.

c) Dochód z taks, wymienionych punktach III, IV, V-a, VI, Dyrekcje szkół zatrzymują do swej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych.

Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody większe od zatwierdzonych wydatków, przelewają nadwyżki za pośrednictwem P.K.O. na właściwe konta Izb Skarbowych, względnie na konta Kas Urzędów Skarbowych na rachunek funduszu specjalnego Kuratorjum Okręgu Szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna".

Dyrekcje szkół, których zatwierdzone plany przewidują dochody mniejsze od zatwierdzonych wydatków, otrzymują z Kuratorjum Okręgu Szkolnego brakujące sumy w formie dotacyj.

d) Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum otrzymywanych z powyższych taks normują przepisy rachunkowo-kasowe, wydane przez Ministerstwo W.R. i O.P.

IX. Do uiczczania taks obowiązani są zasadniczo wszyscy uczniowie.

X. a) Taksy, wymienione w punktach I, II, III, IV i VI B poz. b), c), d), e) powinny być uiszczone przed przystąpieniem do egzaminu i przyjęciem do szkoły lub na kurs.

b) Taksy administracyjne, wymienione w punkcie VI A oraz p. VI B. poz. a) i f) powinny być wpłacane w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do dnia 20 listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze.

c) Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

XI. a) Dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających uposażenie służbowe lub wynagrodzenie ze Skarbu Państwa, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, z zastrzeżeniem, że rodzice ich

nie posiadają znaczniejszego majątku, opłacają ulgową taksę administracyjną, która wynosi 30% normalnej taksy, wskazanej w punkcie VI A.

b) Dzieci rodziców niezamożnych, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od taksy administracyjnej; w wyjątkowych wypadkach również i dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych mogą korzystać z częściowego lub całkowitego zwolnienia od ulgowej taksy (pkt. XI poz. a). Zwolnienia jednak takie muszą mieścić się w granicach normy dozwolonej.

Całkowite zwolnienia od taksy adminstracyjnej należy stosować w pierwszym rzędzie w odniesieniu do dzieci niezamożnych inwalidów wojennych oraz niezamożnych kawalerów orderu „Virtuti Militari" i odznaczonych Krzyżem lub Medalem Niepodległości.

c) Określonych wyżej ulgowych taks administracyjnych i zwolnień od opłaty taksy administracyjnej udzielają co półrocze Rady Padagogiczne szkół stosownie do stanu majątkowego rodziców — uczniom, którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady Pedagogiczne powinny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje. Opieka domowa ucznia może odwołać się od decyzji Rady Pedagogicznej, w wypadku odmówienia zwolnienia, do Kuratorjum, które rozstrzyga ostatecznie.

d) Radom Pedagogicznym przysługuje prawo udzielania ulgowej taksy administracyjnej oraz częściowego lub całkowitego zwalniania od taksy administracyjnej, o których mowa w punkcie XI b), w wysokości nie przekraczającej 20% wpływu, jaki osiągnęłaby szkoła, pobierając całkowitą taksę administracyjną, wymienioną w punkcie VI A, od wszystkich uczniów zapisanych do szkoły.

e) Gdyby jakieś wyjątkowe względy zmuszały Radę Pedagogiczną do udzielenia zwolnień na kwotę wyższą, niż wyżej wskazana, winny Dyrekcje szkół uzyskać na to zgodę Kuratorjum Okręgu Szkolnego, występując z wnioskami w I półroczu do dnia 1 listopada, a w II półroczu do dnia 1 kwietnia (w szkołach rzemiosł budowlanych do dnia 1 lipca i 1 stycznia).

f) Decyzja Rady Pedagogicznej o udzieleniu ulgowej taksy administracyjnej oraz o częściowem lub całkowitem zwolnieniu od taksy następuje do dnia 20 października na skutek podania wniesionego do Dyrekcji szkoły przez rodziców lub opiekę domową ucznia, w terminie najdalej do dnia 20 września. Dyrekcja szkoły może żądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym.

g) Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o udzielenie ulgowej taksy administracyjnej. Dyrekcja szkoły może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości świadec-

twa o stanie majątkowym lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonarjuszem państwowym.

h) Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od taksy w jednem półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnem półroczu szkolnem, o ile istnieją warunki, od których zależy zwolnienie.

i) Uczniowie nie zwolnieni od taksy obowiązani są wpłacić ją ratami półrocznemi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzyj Rady Padagogicznej najpóźniej jednak do dnia 20-go listopada za I półrocze i do dnia 20-go kwietnia za II półrocze.

k) Nowowstępujący uczniowie w pierwszem półroczu szkolnem od żadnych opłat nie mogą być zwolnieni. Nie dotyczy to dzieci funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, Kuratorjum Okręgu Szkolnego będzie udzielało w drodze wyjątku ulgowych taks administracyjnych i zwolnień od nich nowowstępujących uczniów w I-em półroczu szkolnem.

XII. a) Od opłat, wymienionych w punktach I, II, III, IV, V i VI B., nikt zwolnionym być nie może.

b) W sprawach, związanych z pobieraniem (egzekwowaniem) taksy oraz umarzaniem w wyjątkowych wypadkach nieściągalnych taks, decyduje Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

XIII. Z chwilą wejścia w życie niniejszego okólnika uchylam zarządzenie z dnia 24 sierpnia 1932 r. (III TP-3643/32) o opłatach szkolnych w szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr. 6 z roku 1932, poz. 75).

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

70.

O opłatach za egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych.

Okólnik Ministra W.R. i O.P. z dnia 30.VI-1934 r. Nr. I-R. 5130/34.

Z mocą obowiązującą od dnia 20 sierpnia 1934 r. zarządzam pobieranie następujących opłat za egzamin dla eksternów w państwowych szkołach zawodowych:

1) Taksa za egzamin w zakresie programu średniej szkoły handlowej . . . . . 20 zł.
2) Taksa za egzamin w zakresie programu licealnej szkoły handlowej . . . . . 20 zł.
3) Taksa za egzamin w zakresie programu Seminarjum Nauczycielek:
   a) z krawiectwa, z bieliźniarstwa, z modniarstwa, z haftarstwa i z gospodarstwa . . . . 20 zł.

b) z innych rzemiosł, których praca warsztatowa musi być wykonana poza Seminarjum z powołaniem na członków Komisji egzaminacyjnej osób z poza grona nauczycielskiego Seminarjum, należy pobierać opłatę w wysokości . . 50 zł.

4) Taksą za świadectwa, wydawane eksternom ze złożenia egzaminu . . . . . 5 zł.

5) Taksa za duplikaty świadectw, wydawanych eksternom . . . . . 11 zł.

Od opłat przewidzianych w punktach 1, 2, 3-a, 3-b, 4 i 5 nikt zwolnionym być nie może.

Taksy, wymienione w punktach 1, 2, 3-a i 3-b, należy uiszczać za pośrednictwem P.K.O. na konto czekowe szkoły przed przystąpieniem eksterna do egzaminu.

Taksę, wymienioną w punkcie 4, uiszczają eksterni za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe szkoły po otrzymaniu wiadomości o dodatnim wyniku egzaminu.

Taksa, wymieniona w punkcie 5, stanowi dochód Skarbu Państwa i powinna być wpłacana przez zainteresowanych znaczkami stemplowemi, wartości nominalnej 10 zł., które Dyrekcja szkoły nakleja na wydanym duplikacie i kasuje.

Taksy, wpłacone przez eksternów, zwrotowi zasadniczo nie podlegają. Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy, wymienione w punktach 1, 2, 3-a i 3-b, i to tylko w tym wypadku, gdy ekstern z powodu zasłabnięcia lub choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, co winno być stwierdzone świadectwem lekarskiem, egzaminowi poddać się nie może, względnie po wpłaceniu taksy do egzaminu dopuszczonym nie zostanie. Zwrotu taks dokonywują Dyrekcje szkół we własnym zakresie działania.

Dochód z taks, wymienionych w punktach 1, 2, 3-a, 3-b i 4, Dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego rocznych planach finansowo-gospodarczych, które winny obejmować wynagrodzenia członków komisji egzaminacyjnej, powołanych z poza grona nauczycielskiego, oraz wydatki kancelaryjne, związane z przeprowadzaniem praktycznego egzaminu.

Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum otrzymywanych z powyższych taks normują przepisy rachunkowo-kasowe wydane przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

71.

W sprawie zmian w przepisach rachunkowo-kasowych.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 14 VI-1934 r. Nr. I.R-4354/34.

Ministerstwo Skarbu postanowieniem z dnia 27 marca 1934 r. L. D. III. 4861/3/34 zwolniło Kasy Urzędów Skarbowych od obowiązku przesyłania władzom i urzędom państwowym spisów wzór Nr. 16, wprowadzonych zarządzeniem z dnia 11 stycznia 1925 r. (Monitor Polski Nr. 18 z r. 1925), zmienionem następnie zarządzeniem z dnia 25 kwietnia 1927 r. (Monitor Polski Nr. 115 z r. 1927).

Postanowienia powyższych zarządzeń ulegają stosownej zmianie w tym kierunku, że władze będą otrzymywały od właściwych władz skarbowych wyłącznie tylko wykazy szczegółowe przychodowe bez spisów wzór Nr. 16. Wskutek tego o spostrzeżonych omyłkach w zarachowaniach władze będą zawiadamiały właściwe Izby Skarbowe (Centralną Księgowość Ministerstwa Skarbu) przy pomocy zwykłych pism.

Ponieważ w związku ze skasowaniem spisów wzór Nr. 16 Izby Skarbowe będą wykonywały cenzurę przychodów kas urzędów skarbowych na podstawie sprawozdań władz i urzędów wzór Nr. 18 i 22, Ministerstwo Skarbu wydało podległym Izbom Skarbowym zarządzenie, aby czuwały nad terminowem przesyłaniem do Izb przez władze i urzędy II instancji oraz I instancji, podległe bezpośrednio władzom naczelnym, sprawozdań rachunkowych do uzgodnienia i o ewentualnych przypadkach nienadesłania sprawozdań, bądź niedotrzymania terminów, donosiły Ministerstwu Skarbu.

Równocześnie Ministerstwo Skarbu zniosło nałożony powyższemi zarządzeniami obowiązek odnotowywania na przychodowych wykazach szczegółowych przy właściwych pozycjach tytułów budżetowych, których dane sumy dotyczą, z pozostawieniem obowiązku odnotowywania tytułów budżetowych jedynie na właściwych dowodach i sporządzania na wykazach szczegółowych zestawienia wpływów według poszczególnych tytułów budżetowych na podstawie adnotacyj na dowodach.

Podając powyższe do wiadomości i stosowania, Ministerstwo zwraca uwagę, że od terminowego uzgadniania sprawozdań rachunkowych uzależniony jest tok pracy w Izbach Skarbowych, i poleca, aby sprawozdania wzór Nr. 18 o dochodach budżetowych oraz wyciągi wzór Nr. 22 z ksiąg funduszów specjalnych, depozytów i rachunków bieżących były bezwzględnie przedkładane Izbom Skarbowym do uzgodnienia w ściśle określonych terminach, przewidzianych obowiązującemi przepisami i zarządzeniami.

Dyrektor Departamentu *(—) K. Makuch.*

72.

Zmiany zasad w rachunkowości taksy administracyjnej.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 16.VI-1934 r. Nr. I R.-5314/34.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z ważnością od początku roku szkolnego 1934/35 zmienia niektóre zasady, dotyczące rachunkowości taksy administracyjnej w państwowych zakładach szkolnych i urzędach Ministerstwu W.R. i O.P. podległych.

Zmiany te polegają:

1) na zatrzymywaniu przez Dyrekcje (Kierownictwa) szkół opłat w wysokości, odpowiadających sumie wydatków zatwierdzonych w rocznych planach finansowo-gospodarczych;

2) na przekazywaniu na rachunek Kuratorjum Okręgu Szkolnego nadwyżek, ustalanych w zatwierdzonych planach finansowo-gospodarczych;

3) na wprowadzeniu do planów finansowo-gospodarczych wszystkich rodzajów wydatków, nie wyłączając tytułów tych rodzajów wydatków, które dotychczas traktowane były odrębnie poza planem, jako specjalne cele.

Zasady te wpływają na zmianę dotychczasowych przepisów rachunkowo-kasowych, dotyczących taksy administracyjnej. Projekty nowych przepisów (dla Kuratorjów Okręgów Szkolnych i dla Dyrekcyj zakładów szkolnych), z uwzględnieniem przytoczonych zasad, są w toku uzgadniania z Ministerstwem Skarbu i Najwyższą Izbą Kontroli. Po uzgodnieniu — ukażą się w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W.R. i O.P. przed rozpoczęciem roku szkolnego 1934/35.

Nowe przepisy rachunkowo-kasowe dla zakładów szkolnych będą obowiązywać Dyrekcje (Kierownictwa) państwowych gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, rolniczych, sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego oraz specjalnych.

Dostosowane do powyższych zasad zarządzenia o opłatach szkolnych Ministerstwo załącza, celem niezwłocznego rozesłania do Dyrekcyj (Kierownictw) szkół, które przy opracowywaniu planów finansowo-gospodarczych na rok szkolny 1934/35 zasady te winny wziąć pod uwagę.

Plany finansowo-gospodarcze na rok szkolny 1934/35 będą sporządzane na nowych wzorach; druki nowych wzorów zostaną przesłane w najbliższych dniach przy zarządzeniu Ministerstwa W.R. i O.P. w sprawie preliminarza budżetowego.

Zarządzenia o opłatach szkolnych w państwowych instytutach: nauczycielskim, pedagogiki specjalnej, robót ręcznych oraz w państwowych szkołach sztuk zdobniczych i przemysłu artystycznego będą wydane oddzielnie.

Naczelnik Wydziału *(—) A. Nowak.*

Zmiany zasad w rachunkowości taksy administracyjnej.

Okólnik Kuratorjum O. S. Ł. z dn. 28.VI.1934 r. Nr. OR-12847/34.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 16.VI.1934 r. Nr. IR-5314/34, Kuratorjum podaje do wiadomości powyższy okólnik o opłatach szkolnych, który obowiązuje od 20.VIII.1934 r.

Wyszczególnione w nim zasady winny być wzięte pod uwagę przy opracowywaniu planów finansowo-gospodarczych na 1934/35 r.

Równocześnie Kuratorjum zawiadamia, że od początku roku szkolnego 1934/35 zostaną zmienione przepisy o rachunkowości z taksy administracyjnej. Druki nowych wzorów planów finansowo-gospodarczych zostaną nadesłane w najbliższych dniach.

Za Naczelnika Wydziału (—) *A. Schön* Wizytator Szkół.

73.

W sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych w szkołach zawodowych.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 5.VII.1934 r. Nr. BP-16542/34.

Na skutek zapytań niektórych Kuratorjów Okręgów Szkolnych, jakie wynagrodzenie należy przyznawać na rok szkolny 1934/35 nauczycielom kontraktowym, wynagradzanym od 1 lutego 1934 r. w myśl § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 stycznia 1934 r. (Dz. Urz. Min. W.R. i O.P. Nr. 1, poz. 6) Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że:

1) nauczycielom kontraktowym szkół zawodowych, zajętym w pełnym wymiarze godzin należy przyznawać od początku roku szkolnego 1934/35 wynagrodzenie w takiej wysokości, (grupa + dodatek wyrównawczy) w jakiej pobierali je w roku szkolnym 1933/34 od 1 lutego 1934 r. na podstawie pisma tutejszego z dnia 9 lutego 1934 r. Nr. BP-3807/34;
2) nauczycielom kontraktowym szkół zawodowych, zatrudnionym w niepełnym wymiarze godzin, należy przyznawać od początku roku szkolnego 1934/35 wynagrodzenie według zasad rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 maja 1934 r. Nr. BP-8836/34.

W razie potrzeby należy występować do Ministerstwa z indywidualnemi, szczegółowo umotywowanemi wnioskami o podwyższenie ustalonego w powyższy sposów wynagrodzenia.

Dyrektor Biura Personalnego *(—) Jan T. Lipka.*

74.

O odprawach dla nauczycieli.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 13.VII.1934 r. Nr. BP-17256/34.

W związku z wejściem w życie od dnia 1 lutego 1934 roku nowych przepisów uposażeniowych Ministerstwo w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu (pismo tegoż Ministerstwa z dnia 10 lipca 1934 r. Nr. D. III.3330/1/34) wyjaśnia, że przez wymienione w art 56 ust. 2, art. 62 ust. 2 i art. 97a punkt 2 e) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U.R.P. Nr. 104, poz. 873), zmienionej rozporządzeniem Prezydent Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U.R.P. Nr. 85, poz. 660) „pełne ostatnio pobierane" względnie „pełne w ostatnim miesiącu służby otrzymane" uposażenie, rozumieć należy uposażenie zasadnicze wraz z ewentualnemi dodatkami lokalnemi i zasiłkiem wyrównawczym.

Dyrektor Biura Personalnego *(—) Jan T. Lipka.*

75.

W sprawie programów nauki w publicznych szkołach powszechnych na rok szkolny 1934/35.

Okólnik P. Ministra W.R. i O.P. z dnia 12.VII.1934 Nr I. Pr. 2859/34.

Zarządzam, aby w oddziałach I, II, III, V i VI publicznych szkół powszechnych od dnia 20 sierpnia 1934 r. stosować zgodnie z wydaną osobno instrukcją programy nauki, ogłoszone w oddzielnem wydawnictwie p. t. „Program nauki w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia z polskim językiem nauczania (Tymczasowy)" oraz programy, podane ponadto w tej instrukcji. Jednocześnie wprowadzam zmiany w programach z r. 1931 dla oddziałów IV i VII publicznych szkół powszechnych. Zmiany te obowiązują w ciągu r. szk. 1934/35.

Minister *(—) W. Jędrzejewicz.*

76.

Programy publicznych szkół powszechnych na 1934/35 r. szk.

Okólnik Kuratorjum O. S. Ł. z dn. 17.VIII.1934 r. Nr. I-16387/34.

Do

PP. Inspektorów Szkolnych i Kierownictw publicznyeh szkół powszechnych

w Okręgu

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17.VII r. b. Nr. II. 6759/34 podaję do wiadomości, że programy i instrukcje programowe dla szkół powszechnych w 1934/35 r. szkolnym zostaną przez Ministerstwo rozesłane bezpośrednio do Inspektoratów Szkolnych do końca m-ca sierpnia r. b.

Otrzymane programy i instrukcje programowe natychmiast po otrzymaniu roześlą PP. Inspektorowie płatnikom rejonowym celem doręczenia po 1 egzemplarzu każdej szkole przy wypłacie poborów wrześniowych, zatrzymując po 1 egz. dla siebie i pp. podinspektorów i przekazując 3 egz. do Bibljoteki Pedagogicznej Inspektoratu (Bibljoteki Pedagogicznej Głównej).

Wobec powyższego zarządzam, aby kierownictwa publicznych szkół powszechnych aż do chwili otrzymania wymienionych wyżej programów i instrukcyj porgramowych za podstawę do planów pracy wzięły dotychczasowe projekty programów, wydane w 1933 r. przez Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie. Szczegółowe rozkłady materjału naukowego należy wobec tego opracować na razie na jeden miesiąc.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

77.

W sprawie wyboru i zmian podręczników szkolnych w publicznych szkołach powszechnych, państwowych szkołach średnich ogólnokształcących oraz w szkołach prywatnych ogólnokształcących.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 22.VI.1934 r. Nr. I.Pr. 2405/34.

Książki szkolne i środki naukowe dozwolone do użytku szkolnego w r. szk. 1934/35 są ogłoszone w odrębnie wydanych spisach, obejmujących: szkoły powszechne, szkoły średnie ogólnokształcące, seminarja nauczycielskie.

Spisy, dotyczące szkół powszechnych i średnich ogólno-kształcących, uwzględniają:

a) podręczniki dostosowane do nowych programów, a więc dozwolone do użytku w I, II, III, V i VI oddziale szkół powszechnych publicznych i prywatnych, stosujących program szkół publicznych, oraz w I i II klasie gimnazjów państwowych i prywatnych, stosujących program gimnazjów państwowych,

b) podręczniki dla IV i VII oddziału szkoły powszechnej, oraz dla V, VI, VII i VIII klasy szkół średnich ogólnokształcących, stosujących jeszcze dawne programy,

c) podręczniki dla III i VI oddziału prywatnych szkół powszechnych, oraz dla IV klasy prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, które w r. szk. 1934/35 stosować będą przejściowo dawny progam,

d) książki pomocnicze dla uczniów i środki naukowe dla uczniów i szkoły, odpowiadające zasadniczo dawnym programom, które jednak mogą być używane również w klasach, objętych nowym programem, o ile nie pozostają z nim w sprzeczności.

Spis dla szkół powszechnych uwzględnia ponadto książki pomocnicze dla nauczycieli.

Spis dla seminarjów nauczycielskich obejmuje książki szkolne i środki naukowe, dozwolone dla IV i V kursu państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich.

Wybór podręczników, książek pomocniczych dla uczniów i środków naukowych dla uczniów i szkoły należy do Rad Pedagogicznych szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich. W szkołach powszechnych o jednym nauczycielu wybór należy do tego nauczyciela, w szkołach powszechnych o dwu nauczycielach przeważa zdanie kierownika.

W oddziałach względnie klasach, w których obowiązywały w roku ubiegłym względnie w latach poprzednich nowe programy, należy unikać jakichkolwiek zmian w wyborze podręczników, utrzymując nadal podręczniki używane w r. szk. 1933/34. Wprowadzenie na rok szkolny 1934/35 nowego podręcznika może być uzasadnione wyłącznie a) zupełnem wyczerpaniem używanego dotychczas podręcznika, b) usunięciem używanego dotychczas podręcznika ze spisu książek, dozwolonych do użytku w szkołach na r. szk. 1934/35, c) umieszczeniem w spisie książek dozwolonych do użytku w szkołach na r. szk. 1934/35 nowego podręcznika, który można uznać za bardziej odpowiadający warunkom środowiska i potrzebom danej szkoły. Zmiana podręczników, przewidziana pod a) zwłaszcza zaś

pod c), może jednak nastąpić w szkołach powszechnych jedynie za zgodą Inspektoratu Szkolnego, w szkołach zaś średnich ogólnokształcących jedynie za zgodą Kuratorjum.

Podsekretarz Stanu *(—) Kazimierz Pieracki.*

78.

W sprawie występowania chórów szkolnych i szkolnych zespołów orkiestralnych w imprezach pozaszkolnych.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 23.V.1934 r. Nr. II-P-161/34.

Ponieważ zdarza się często, iż różne Towarzystwa i organizacje pozaszkolne zwracają się bądź do Inspektorów Szkolnych, bądź do Dyrekcyj i Kierownictw szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących lub zawodowych z prośbą o udzielenie zezwolenia na występy chórów szkolnych i szkolnych zespołów orkiestralnych w różnych imprezach, urządzanych przez te Towarzystwa i organizacje na terenie pozaszkolnym i dla celów często nie mających nic wspólnego ze szkołą, Ministerstwo zaznacza, iż nie uważa za wskazane ze względu na dobro młodzieży i na normalny tok nauki szkolnej, udzielanie zezwoleń na publiczne występy młodzieży szkolnej w imprezach Towarzystw i organizacyj pozaszkolnych. Należy zatem prośby Towarzystw i organizacyj w tej sprawie załatwiać odmownie z powołaniem się na niniejszy okólnik.

W miejscowościach, gdzie niema chórów pozaszkolnych ani pozaszkolnych zespołów orkiestralnych, które mogłyby uświetnić swojemi produkcjami uroczystość państwową w danej miejscowości, może Inspektor Szkolny względnie Dyrektor lub Kierownik szkoły średniej ogólnokształcącej lub zawodowej, udzielić zezwolenia na występ chóru, względnie orkiestry szkolnej, z zastrzeżeniem jednak, że uroczystość rozpocznie się i skończy tak, by młodzież w przepisanej porze wieczornej mogła znaleźć się w swoich domach. O udzieleniu zezwolenia Inspektor Szkolny, względnie Dyrektor winien zawiadomić właściwe Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

Zezwoleń tych należy udzielać w wypadkach istotnie wymagających pomocy ze strony szkół, chóry szkolne bowiem i szkolne zespoły orkiestralne znajdują dość sposobności do wykazania swej sprawności i kultywowania śpiewu i muzyki przed rodzicami i miejscowem społeczeństwem w czasie uroczystości ściśle szkolnych, odbywających się na terenie szkoły z okazji świąt państwowych, czy przy innych okolicznościach.

Podsekretarz Stanu *(—) Kazimierz Pieracki.*

79.

W sprawie zmiany cen za odbitki projektów dla zeszytu I, II i III wydawnictwa p. t. „Projekty budynków szkół powszechnych".

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 21.VII.1934 r. Nr. I. Bud. 2597/34.

Dostosowując się do warunków współczesnych Ministerstwo obniża i ujednostajnia ceny za odbitki projektów i kosztorysów publikowanych w wydawnictwie Ministerstwa pod tytułem: „Projekty Budynków Szkół Powszechnych, Zeszyt I, II i III", jak następuje:

Cena jednego kompletu odbitek podanych w zeszycie I, II i III wynosi obecnie:

a) dla szkół 1, 2, 3 i 4 klasowych — 40 zł., każdego następnego kompletu 10 zł., 1 egzemplarza kosztorysu do tychże 25 zł., każdego następnego 15 zł.;
b) dla szkół 7-klasowych — 70 zł., każdego następnego 15 zł., 1 egzemplarz kosztorysu do tychże 35 zł., każdego następnego 20 zł.;
c) dla szkół 13 klasowych—100 zł., każdego następnego 20 zł., 1 egzemplarz kosztorysu dla tychże 50 zł., każdego następnego 25 zł.;
d) dla sal gimnastycznych i mieszkań nauczycielskich — 20 zł., i 1 egzemplarz kosztorysu 10 zł.

Równocześnie z tem tracą moc obowiązujące ceny określone okólnikami Nr. I-9648/26 z dnia 29 czerwca 1936 r. i Nr. II-6793/31 z dnia 25 kwietnia 1931 r.

Dyrektor Departamentu *(—) Karol Makuch.*

80.

MINISTERSTWO SKARBU
L. D. II. 9927/1/34.

Odpis.
Warszawa, dnia 16 maja 1934 r.

Bony Funduszu Inwestycyjnego

Do
Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej,
Biura Sejmu i Senatu, Najwyższej Izby Kontroli,
Prezydjum Rady Ministrów i wszystkich Ministerstw
w/m.

Art. 11 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U.R.P. Nr. 85, poz. 636) o Funduszu Inwestycyjnym nadaje Bonom Funduszu Inwestycyjnego wszelkie prawa papierów, posiadających bezpieczeństwo pupilarne, i m. i. uprawnia do składania w rzeczonych Bonach kaucyj cywilnych i wojskowych. Poza tem postanowienia art. 8 powołanego rozpo-

rządzenia oraz § 6 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 10 listopada 1933 r. o wypuszczeniu Bonów Funduszu Inwestycyjnego (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 694) ustanawiają każdoczesną wymienialność rzeczonych bonów na gotowiznę w kasach urzędów skarbowych.

Wobec wyżej zaznaczonego charakteru Bonów Funduszu Inwestycyjnego Ministerstwo Skarbu — celem zapobieżenia ewent. wątpliwościom — stwierdza, że Bony te mogą być bez żadnych ograniczeń przyjmowane w ich wartości imiennej przez władze i urzędy państwowe na kaucje i wadja względnie na zabezpieczenie udzielanych przez Skarb Państwa kredytów akcyzowych, celnych i transportowych.

Zastępca Dyrektora Departamentu *(—) J. Nowak.*

MINISTERSTWO
Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

Nr. I R-4566/34.

Warszawa, dnia 8 czerwca 1934 r.

Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu przesyła się do wiadomości i stosowania.

Dyrektor Departamentu (—) K. MAKUCH.

81.

Wywieszki Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Okólnik Ministerstwa W.R. i O.P. z dnia 8.VIII.1934 r. Nr. II.P.6519/34.

Zarząd Główny Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozesłał do Inspektoratów Obwodowych do rozsprzedaży między istniejące na terenie każdego Obwodu Szkolnego firmy zwłaszcza te, które mają jakikolwiek związek z zaspokajaniem potrzeb uczniów, szkół i zakładów wychowawczych, wywieszki w cenach, poczynając od zł. 10 do 250 zł. za sztukę.

Z uwagi na konieczność dostarczenia publicznym szkołom powszechnym w Polsce odpowiednich budynków szkolnych i zaopatrzenie ich w potrzebne pomoce naukowe Ministerstwo W. R. i O.P. popiera najgoręcej zamierzenie Towarzystwa i prosi P.P.

Inspektorów Szkolnych o dołożenie wszelkich starań, by sprawa sprzedaży omawianych wywieszek na terenie Obwodu Szkolnego mogła mieć jak najpomyślniejszy przebieg.

w/z Dyrektora Departamentu *(—) St. Podwysocki,*
Naczelnik Wydziału

82.

W sprawie „Tygodnia Polskiego Czerwonego Krzyża" w szkołach.

Okólnik Kuratorjum O. S. Łuckiego z dnia 10.VIII. 1934 r. Nr. O-14970/34.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 lipca 1934 r. Nr. II. S-5872/34 Kuratorjum zawiadamia, że organizowany corocznie przez Polski Czerwony Krzyż t. zw. „Tydzień Polskiego Czerwonego Krzyża" został wyznaczony w roku bieżącym na okres od 1 — 10 września. W roku bieżącym z okazji przypadającej XV-ej rocznicy powstania P. C. K. „Tydzień P. C. K." będzie obchodzony specjalnie uroczyście.

Celem udzielenia poparcia przy spopularyzowaniu idei Czerwonego Krzyża wśród młodzieży szkolnej i umożliwienia młodzieży zgrupowanej w Kołach Młodzieży P.C.K., wzięcia czynnego udziału w „Tygodniu", gorąco zachęcam nauczycielstwo wszelkiego rodzaju szkół państwowych i prywatnych do poparcia działalności Kół Młodzieży Czerwonego Krzyża, jako organizacji, mającej wielkie znaczenie wychowawcze. Dla tego w okresie „Tygodnia P. C. K." polecam przeprowadzić w szkołach pogadanki o historji, zadaniach i hasłach oraz działalności Polskiego Czerwonego Krzyża.

O potrzebną do tego celu literaturę można się zwracać do Zarządu Głównego tej instytucji. Należy również umożliwić młodzieży szkolnej, zgrupowanej w Kołach Młodzieży P. C. K., wzięcie czynnego udziału w akcji „Tygodnia" w czasie wolnym od normalnych zajęć szkolnych, a nadto zachęcić młodzież do prenumerowania miesięcznika „Czyn Młodzieży Polskiego Czerwonego Krzyża".

Jednocześnie zaznaczam, że akcja młodzieży może mieć wyłącznie charakter propagandowy. Młodzież nie może być pociągana do udziału w zbiórkach, kwestach i t. p.

Kurator Okręgu Szkolnego *(—) J. Firewicz.*

KOMUNIKATY.

Nadanie praw prywatnym szkołom średnim.

Następujące szkoły średnie ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli uzyskały na rok szkolny 1934/35 prawa szkół państwowych:

a) pełne prawa:

Krzemieniec: Gimnazjum Koedukacyjne Wydziału Powiatowego i Magistratu miasta Krzemieńca.

Równe: Gimn. Koeduk. z polskim jęz. naucz. Żydowskiego T-wa Rodzicielskiego „Oświata".

Maciejów: Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Żeńskie Zgromadzenia S.S. Niepokalanego Poczęcia N.M.P.

b) niepełne prawa:

Kowel: Gimnaz. Koeduk. z polskim jęz. naucz. Klary Erlich.

Łuck: Gimnazjum Koeduk. z ukr. jęz. naucz. T-wa im. Łesi Ukrainki.

Równe: Gimnaz. Koeduk. z ukr. jęz. naucz. Teodora Piekarskiego.

Równe: Gimnaz. Koeduk. Rosyjskiego T-wa Dobroczynności.

Włodzimierz Gimnaz. Koeduk. z polskim językiem nauczania Dr. Marka Starera.

Łuck: Prywatne Seminarjum Nauczycielskie Koedukacyjne im. Ks. H. Kołłątaja,

Komisja egzaminów państwowych w Wilnie na nauczycieli szkół średnich

podaje do wiadomości, że egzaminy państwowe na nauczycieli szkół średnich w okresie egzaminacyjnym jesiennym b. r. rozpoczną się 3 października b. r. Kandydaci, dopuszczeni do egzaminu w myśl § 12 rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 9 października 1924 r.

(Dz. Urzęd. Nr. 18, poz. 185), którzy pragną przystąpić doń w tym okresie, winni zgłosić się pisemnie do Komisji egzaminacyjnej w terminie do 15 września b. r., składając jednocześnie opłatę 75 zł.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości interesowanych drogą ogłoszenia w lokalu Komisji egzaminacyjnej (Uniwersytet, ul. Uniwersytecka 3, II p.).

Falsyfikat biletu bankowego 20-złotowego.

W ostatnich dniach zatrzymano falsyfikat banknotu 20-złotowego z datą 20 czerwca 1931 r.

Typ II odmiana I. Falsyfikat wykonany jest na papierze gładkim, miękkim, podczas gdy banknoty autentycyne są wykonane na papierze szorstkim, dość sztywnym, rypsowanym.

Znak wodny podrobiony jest przez wydrukowanie wizerunku Kazimierza Wielkiego na stronie odwrotnej falsyfikatu, wskutek czego jest bardzo widoczny na stronie odwrotnej, natomiast prawie zupełnie niewidoczny na stronie przedniej.

Portret Emilji Plater wykonany na falsyfikacie techniką odmienną zlewa się z tłem i nie występuje tak plastycznie, jak na banknotach autentycznych.

Również rysunki ornamentacyjne strony przedniej oraz figury symboliczne na stronie odwrotnej wskutek nieudolnego wykonania szczegółów zlewają się z tłem i są zamazane, podczas gdy na banknotach autentycznych występują w stosunku do tła czysto i plastycznie.

Ogólny koloryt obu stron falsyfikatu różni się od kolorytu banknotów autentycznych; strona przednia utrzymana jest w kolorze brudno-granatowym, podczas gdy przednia strona banknotu autentycznego wykonana jest w kolorze soczystym, zdecydowanie granatowym, odwrotna zaś strona falsyfikatu jakkolwiek mniej różni się od biletu autentycznego kolorem, zwraca uwagę zbyt wyraźnie występującą imitacją znaku wodnego. Pozatem cała odwrotna strona falsyfikatu pokryta jest drobną siateczką druku, występującą na powierzchni falsyfikatu bardzo wyraźnie i mającą imitować papier rypsowany, na jakim wykonane są banknoty autentyczne.

Numeracja wykonana jest farbą ciemniejszą, wykrój cyfr numeracji grubszy, kontury cyfr oraz podpisów nieostre.

Falsyfikat na pierwszy rzut oka dość trudny do rozpoznania, wykonany jest sposobem drukarskim przy pomocy środków dających możność reprodukowania go w bardzo dużych ilościach.

Biuro Turystyczne Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego we Lwowie.

Na prośbę Oddziału Lwowskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Ministerstwo podało do wiadomości, że staraniem tego Oddziału utworzone zostało we Lwowie „Biuro Turystyczne P. Tow. Krajoznawczego", które podejmuje się przyjmowania wycieczek szkolnych, dostarczania im kwater, przewodników i środków lokomocyj do wycieczek dalszych. „Biuro Turystyczne P. T. K." we Lwowie mieści się przy ul. Łyczakowskiej Nr. 5 parter (telefon 10.16), dokąd należy zwracać się o informacje oraz zgłaszać wycieczki.

WYKAZ

złożonych kwot na budowę szkoły im. Legjonów w Kostjuchnówce.

Saldo z dziennika urzędowego Nr. 6 z 1934 r.		13.018 zł. 65 gr.
1.	Komitet uczn. Polskiej Góry przy Gimnazjum Państwowem w Łucku	330 zł. — gr.
2.	Klasa V i VI szkoły w Rozważu łącznie z wychowawcą A. Walczowskim . . .	6 zł. — gr.
3.	Komitet uczn. Polskiej Góry przy Gimnazjum Państwowem w Łucku	9 zł. 10 gr.
4.	Bratnia Pomoc uczniów Szkoły Handlowej P. M. S. w Równem	30 zł. — gr.
5.	Spółdz. uczn. „Wytrwałość" przy Szk. Handlowej P. M. S. w Równem . . .	10 zł. — gr.
6.	Klasa VI Gimn. Państwowego w Zdołbunowie	10 zł. 37 gr.
7.	Komitet uczn. Polskiej Góry przy Gimnazjum Państwowem w Łucku	33 zł. 05 gr.
8.	Komitet uczn. Polskiej Góry przy Gimnazjum Państwowem w Łucku	8 zł. 14 gr.
9.	Cimnazjum Państwowe w Horochowie .	7 zł. 65 gr.
10.	Inspektorat Szkolny w Kowlu w miejsce życzeń imieninowych Panu Kuratorowi . .	20 zł. — gr.
11.	Spółdz. uczniowska 3-kl. szkoły powszechnej w Klewaniu	5 zł. — gr.
12.	Urzędnicy Kuratorjum zamiast wieńca na grób ś. p. Haliny Majeranowskiej . . .	38 zł. 75 gr.
	Razem	13.526 zł. 71 gr.

Okólniki i komunikaty Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Okólnik w sprawie wywieszek dla firm.

Pismem z dnia 1 sierpnia 1934 r. Nr. 4/73/34 Zarząd Główny Towarzystwa zawiadomił Komitet Okręgowy, że rozesłał w odpowiedniej ilości do wszystkich Panów Inspektorów Szkolnych wywieszki dla firm w cenie po 250, 100, 50, 25 i 10 złotych.

W związku z powyższem proszę Dyrekcje, Kierownictwa i Nauczycielstwo szkół wszelkich typów o gorące zachęcenie poszczególnych firm do nabywania wymienionych wywieszek w celu przysporzenia Towarzystwu funduszów na budowę publicznych szkół powszechnych.

Firmy, które wywieszki nabędą, będą ogłoszone w Dzienniku Urzędowym i będą zalecane przez Nauczycielstwo.

Wywieszki są do nabycia we właściwych Inspektoratach Szkolnych względnie w Komitetach Obwodowych T-wa.

Sprzedane wywieszki winny mieć wpisaną w odpowiedniem miejscu atramentem wielkiemi literami — nazwę firmy oraz rok, w którym wywieszkę sprzedano.

Prezes Komitetu Okręgowego *(—) J. Firewicz.*

W sprawie nalepek na podręczniki szkolne.

Na mocy zezwolenia Pana Ministra Poczt i Telegrafów w urzędach i agencjach Pocztowych sprzedawane są nalepki na podręczniki szkolne na rzecz Zarządu Głównego Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w Warszawie.

W związku z tem podaje się do wiadomości, że dotychczasowe nalepki koloru czarnego Zarząd Główny T-wa P.B.P.S.P. wycofuje, a na ich miejsce wprowadza nowy wzór nalepek, koloru zielonego.

Zarząd Okręgowy T-wa Popierania Budowy Publ. Szkół Powsz. na Wołyniu.

KOMUNIKAT

Prezydjum Zarządu Komitetu Okręgowego Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych na Wołyniu.

Nawiązując do komunikatu, umieszczonego w Nr. 6 Dziennika Urzędowego Kuratorjum O. S. Łuckiego z dnia 1 czerwca 1934 r. pod tytułem: „Z działalności T-wa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych na Wołyniu", Prezydjum Zarządu Komitetu Okręgowego podaje wykaz sum, zebranych na budowę publicznych

szkół powszechnych przez poszczególne Komitety Obwodowe według stanu z dnia 1 sierpnia 1934 roku.

1.	Dubno . .	13.081 zł. 65 gr.
2.	Horochów .	4.933 zł. 44 gr.
3.	Kostopol .	4.752 zł. 20 gr.
4.	Kowel . .	14.598 zł. 12 gr.
5.	Krzemieniec .	8.738 zł. 48 gr.
6.	Luboml .	3.609 zł. 42 gr.
7.	Łuck . .	9.484 zł. 66 gr.
8.	Równe-Zdołbunów	17.959 zł. 98 gr.
9.	Sarny . .	4.407 zł. 17 gr.
10.	Włodzimierz .	10.354 zł. 13 gr.
	Razem	91.919 zł. 25 gr.

Dzięki wydatnej pomocy Zarządu Głównego Komitet Okręgowy wyasygnował w roku bieżącym 216.000 złotych, co spowodowało rozpoczęcie względnie wykończenie budowy 79 publicznych szkół powszechnych na Wołyniu jeszcze w bieżącym sezonie budowlanym.

Jest to już duży sukces, który jednak w roku przyszłym powinien się spotęgować przez ofiarność całego społeczeństwa wołyńskiego, oraz przez dalszą wytrwałą i nieustanną pracę wszystkich Kół i Komitetów Obwodowych T-wa na Wołyniu.

ZARZĄD

WYDAWNICTWA ZALECONE.

Zbiór przepisów „Szkolnictwo Prywatne".

Nakładem Wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego wyszedł z druku zbiór przepisów p. t. „Szkolnictwo prywatne", zawierający tekst ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych i wydane dotychczas w związku z tą ustawą rozporządzenia, okólniki i normatywne wyjaśnienia.

Cena zbioru — 1,50 zł. (wraz z przesyłką).

Przy zamówieniu należy jednocześnie przekazać należytość czekiem P. K. O. na konto Nr. 208,850.

„Zrąb".

Wyszedł z druku Nr. 2 (18) kwartalnika Zrąb. Na treść numeru składają się następujące artykuły: Współczesna polska myśl wychowawcza (Ludwik Chmaj), Poglądy starożytnych na historję,

jako przedmiot wychowania państwowego i obywatelskiego (Michał Kreczmar), Wykształcenie ogólne w szkolnictwie zawodowem Francji i Belgji (Oxana Pawłowska), Obchody i uroczystości, jako czynnik wychowania państwowego (Jerzy Ostrowski).

Na wyróżnienie zasługuje zapoczątkowany w tym numerze nowy dział: Realizacja nowego programu, który zawiera szereg uwag, zebranych w ostatnim roku szkolnym przez Radę Pedagogiczną jednego z gimnazjów w Warszawie w związku z realizacją programów w klasie I-szej gimnazjum.

W dziale petitowym znajdują się: a) recenzje książek teoretycznych z zakresu psychologji i teorji wychowania obywatelskiego oraz książek praktycznych dla nauczycieli i młodzieży, b) omówienie czasopism polskich i zagranicznych, traktujących o zagadnieniach wychowawczych i dydaktycznych, c) kronika poświęcona Konferencji Sekretarzy Okręgów Zrębu oraz VI Międzynarodowemu Kongresowi Wychow. Moralnego w Krakowie.

„Samorodny Teatr w Szkole",

rzecz o instynkcie dramatycznym u dzieci i młodzieży, Zdzisława Kwiecińskiego. Wyd. Instytut Teatrów Ludowych, Warszawa 1933 r. (Do nabycia w Wołyńskiem Zrzeszeniu Chórów i Teatrów Ludowych, Równe-Kuratorjum).

W broszurze Kwiecińskiego poraz pierwszy spotykamy się u nas z myślą wprowadzenia teatru samorodnego (improwizowanego) do szkoły.

Podobne próby czynione były dotychczas w Niemczech i w Rosji. Autor opierając się na własnych doświadczeniach, przeprowadzanych w szkołach, podaje znacznie odmienną od zagranicznej metodę gry zespołowej. Poparcie dla niej znajduje w teorji o instynkcie dramatycznym, wrodzonym dzieciom i młodzieży, w znaczeniu wychowawczem tego rodzaju zespołowej twórczości, oraz w psychologji widowni.

Teatr samorodny, jako środek wychowawczy, ma według autora bliski związek z systemem Daltona, z metodą amerykańską projektów i prac pod kierunkiem.

Broszura Kwiecińskiego może być pomocną przy pracach teatralnych zarówno z dziećmi w wieku szkolnym, jak też z młodzieżą pozaszkolną. Zaleca się ją przeto do bibljotek przy szkołach wyżej zorganizowanych.

Państwowa Centralna Bibljoteka Pedagogiczna.

Nabytki w dziale pedagogiki.

Adler, A. Psychologja indywidualna w wychowaniu. Kraków, 1934. Gebethner i Wolff.

Buczowski, R. J. Pierwsze wyniki powszechnego testowania, przeprowadzonego na terenie publ. szk. powsz. m. st. Warszawy. W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.

Bystroń, J. St. Szkoła jako zjawisko społeczne. Lwów, 1934. Książnica-Atlas.

Dyakowski, B. Przyroda żywa. Dla klasy V szkół powszechnych. W-wa, 1934. Arct.

Feliksiak, St.—Kołodziejczyk, J.—Wernerowa, J. Poznawajmy przyrodę. Podręcznik dla kl. VI szkół powszechnych. W-wa, 1934. Arct.

Gayówna, D. — Żłobicki, Wł. — Adwentowski, K. Podręcznik do nauki o przyrodzie żywej i martwej dla kl. VI szkoły powszechnej. Lwów, 1934. Jakubowski.

Hulewicz, J. Udział Galicji w walce o szkołę polską. 1899-1914. W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.

Irzyk, St. Dzienny rozkład materjału naukowego dla II klasy szkoły powsz. W-wa, (1933). Książnica-Atlas.

Młynek, T. Ogrody szkolne. Praktyczne wskazówki. Katowice, 1934. Instytut Pedagogiczny.

Pohoska, H. — Wysznacka, M. Z naszej przeszłości. Podręcznik do nauki historji dla VI klasy szkół powszechnych. W-wa, 1934. Arct.

Sierakowski, W. (red.) W dziesiątą rocznicę Prywatnego Seminarjum Nauczycielskiego im. ks. Hugona Kołłątaja w Łucku. Łuck, 1934.

Skowron, St. Dziedziczność i wychowanie. W-wa, 1934.

Szober, St. Gramatyka polska w szkole powszechnej. Klasa VI. W-wa, 1934. Arct.

(Warunki). Poznajmy warunki życia dziecka. Praca zbiorowa. (Przy współudziale J. H. Radlińskiej). W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.

Washburne, C. Przystosowanie szkoły do dziecka. „System Winnetki". W-wa, 1934. Nasza Księgarnia.

(Zagadnienia). Zagadnienia pracy kulturalnej. Rocznik I. W-wa, 1934. Związek Kształc. Dorosłych.

(Zagadnienia). Zagadnienia wychowawcze w szkole zawodowej. Praca zbiorowa. Lwów, 1934. Państw. Wyd. Ks. Szkoln.

Nabytki w innych działach.

Andrade, E. N. da C. Mechanizm natury. W-wa, 1934. Przeworski.

Arcimowicz, Wł. Marszałek Józef Piłsudski w Wilnie i na Wileńszczyźnie. Wypisy. Wilno, 1934. Dz. Urz. Kur. O.S. Wil.

Bagiński, B. Rozwój kas komunalnych i spółdzielczych w związku z akcją kredytową Państwowego Banku Rolnego na Wołyniu. Łuck, 1928.

Boehn, M. Rokoko. Francja w XVIII stuleciu. W-wa, b. r. Trzaska—Ewert—Michalski.

Bohatyrew, M. T. Jak samemu zbudować półślizgową płaskodenną łódź wiosłową, W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Borowy, W. O wpływach i zależnościach w literaturze. Kraków, 1921. Krak. Sp. Wydawnicza.

Borowy, W. Ze studjów nad Fredrą. Kraków, 1921. Krak. Sp. Wydawnicza.

Bujak, F. Kultury morskie i lądowe. Toruń, 1934. Instytut Bałtycki.

Burckhardt, J. Kultura odrodzenia we Włoszech. Kraków, 1930. Krak. Sp. Wydawnicza.

Bystroń, J. St. Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI-XVIII. W-wa, 1932. Trzaska—Ewert—Michalski.

Czech, M. Jak roślina gospodaruje w glebie? W-wa, 1934.

Dembowski, J. W poszukiwaniu istoty życia. Historja naturalna jednego pierwotniaka. W-wa, 1934. „Mathesis polska".

Drozdowski, H. W sprawie organizacji obrotu zbóż i produktów hodowli w Polsce. W-wa, 1930. „Tygodnik Handlowy".

Drożniak, E. Centralna Kasa Spółek Rolniczych. Kraków, 1927.

Dyboski, R. William Shakespeare. Kraków, 1927. Krak. Sp. Wydawnicza.

Fiumel, A. Podręcznik pielęgniarstwa i ratownictwa. W-wa, 1934. Polski Czerwony Krzyż.

Friedbergowa, M. — Friedberg, M. Bibljografja historji polskiej za rok 1932. Lwów, 1933. Pol. Tow. Historyczne.

Górka, O. Dziejowa rzeczywistość a racja stanu Polski na południowym wschodzie. W-wa, 1934. Libraria Nova.

Grodecki, R. Zagadnienie feudalizmu w Polsce. Kraków, 1930. Krak. Sp. Wydawnicza.

Grodecki, R.—Zachorowski, St.—Dąbrowski, J. Dzieje Polski średniowiecznej. t. I, II. Kraków, 1926. Krak. Sp. Wydawnicza.

Grycz, J. Przepisy katalogowania w bibljotekach polskich. I. Alfabetyczny katalog druków. W-wa, 1934. Bibljoteka Narodowa.

Heinrich, A. Budowa kajaków. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Heinrich, A. Podręcznik kajakowca. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Irzykowski, K. Dziesiąta muza. Kraków, 1924. Krak. Sp. Wydawnicza.

Jagmin, J. Badania nad gęstością siewu żyta ozimego i jęczmienia jarego. Wilno, 1930. „Pogoń".

Jodłowski, R. Ping-pong. W-wa, 1934. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Kamieniecki, W. Polska nad Bałtykiem. Toruń, 1934. Instytut Bałtycki.

Kolbuszewski, L. Podręcznik przysposobienia wojskowego. W-wa, 1928. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Kruif, P. de. Walka nauki ze śmiercią. W-wa, 1934. Trzaska—Ewert—Michalski.

Krzyżanowski, A. Rządy Marszałka Piłsudskiego. Wyd. 2. Kraków, 1928.

Kucharski, E. Fredro a komedja obca. Kraków, 1921. Krak. Sp. Wydawnicza.

Kuczyński, J. Jachtowa praktyka morska. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Kuczyński, J. Manewrowanie jachtem żaglowym. W-wa, 1932. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Kuczyński, J. Roboty linowo-żaglowe na stopień żeglarza. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Kuczyński, J. Wioślarz. W-wa. 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Lenartowicz, E. Podręcznik wioślarstwa regatowego. W-wa, 1930. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Lewicki, K. Sprawa Unji Kościoła Wschodniego z Rzymskim w polityce dawnej Rzeczypospolitej. W-wa, 1934. „Sprawy Narodowościowe".

Ludkiewicz, Z. Warunki emigracji rolnej do Francji. W-wa, 1929.

Merwin, B. Legjony w boju. t. I, II. Kraków, 1915. Centr. Biuro Wyd. N. K. N.

Morawski, K. Rzym. Portrety i szkice. Wyd. 2. Kraków, 1924. Krak. Sp. Wydawnicza.

Morawski, Z. Epilogi krucjat w XV wieku i inne studja renesansowe. Kraków, 1924. Krak. Sp. Wydawnicza.

Morawski, Z. Sacco di Roma. Wyd. 2. Kraków, 1923. Krak. Sp. Wydawnicza.

Morawski, Z. Z odrodzenia włoskiego. Kraków, 1922. Krak. Sp. Wydawnicza.

Moszczeński, S. Metody wyceniania ziemi w obliczu reformy rolnej. W-wa, 1927. Księgarnia Rolnicza.

Nowak, J. Uwagi geologiczne o fosforytach niezwiskich. Lwów, 1927.

Petyhorski, M. Mój kajak-ręczna motorówka. W-wa, 1934.

Przychocki, G. Plautus. Kraków, 1925. Krak. Sp. Wydawnicza.

(Rocznik). Rocznik literacki za rok 1933. W-wa, 1934. Instytut Literacki.

Rusecki, Z.—Posner, A. Zasady organizacji klubów i stowarzyszeń. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

(Sprawa). Sprawa lniarska w Polsce. W-wa, 1931.

Srokowski, St. Geografja gospodarcza ogólna. W-wa, 1934. Instytut Społeczny.

Strzemieński, K. Badania nad wartością nawozową fosforytów z Niezwisk. Lwów, 1926. „Kosmos".

Szafer, Wł. Sprawozdanie z działalności Państwowej Rady Ochrony Przyrody w roku 1933. Kraków, 1934.

Szymczyk, F, Kolarstwo. W-wa, 1931. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Śmiszko, M.—Sulimirski, T.—Myczkowski, K. Przyczynki do poznania epoki cesarstwa Rzymskiego południowo-wschodniej Polski. Lwów, 1934. Zakład Prehistorji U. J. K.

Thugutt, St. Spółdzielczość. Zarys ideologji. W-wa, 1934. Spółdzielczy Instytut Wydawniczy.

Tretiak, J. Finis Poloniae! Historja legendy maciejowickiej i jej rozwiązanie. Kraków, 1921. Krak. Sp. Wydawnicza.

Twarecki, L. Rola Kas Stefczyka w walce z lichwą na wsi. Lwów, 1928. Zjednocz. Zw. Spółdz. Roln. Rz. P.

Urbański, Z. Mniejszości narodowe w Polsce. W-wa, 1932. „Mniejszości Narodowe".

Vorbrodt, Wł. Doświadczenia polowe z fosforytami krajowemi. Sprawozdanie za r. 1927-1928. Kraków, 1929. Zw. Roln. Zakł. Dośw.

Vorbrodt, Wł. Stan sprawy fosforytowej w Anglji. W-wa, 1928.

Windakiewicz, St. Piotr Skarga. Kraków, 1925. Krak. Sp. Wydawnicza.

Windakiewicz, St. Teatr polski przed powstaniem sceny narodowej. Kraków, 1921. Krak. Sp. Wydawnicza.

Zaleski, A. Krótki podręcznik pływania. Wyd. 2. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.

Zawistowski, T. (tłum.). 300.000 km./sek. z dr. Wszędobylskim. W-wa, 1934. „Mathesis Polska".

Zieliński, T. Sofokles i jego twórczość tragiczna. Kraków, 1928. Krak. Sp. Wydawnicza.

Ziomek, J. M. Czytelnictwo powieści w Polsce w świetle cyfr. Kraków, 1933. Tow. Ekonomiczne.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

JANINA TUMIŃSKA
Państw. Seminarjum Nauczycielskie
im. Kom. Eduk. Narod. w Ostrogu.

Świetlica szkolna.

Referat wygłoszony w dn. 26.II.34 r. w Ostrogu na konferencji wychowawczej dyrektorów i nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich.

Zagadnienie świetlicy szkolnej jest ściśle związane z pewnemi zmianami, dokonywującemi się obecnie w życiu i w szkole, jako instytucji społecznej. Z pomiędzy wielu cech charakterystycznych życia współczesnego zaznaczę tu kolektywizm, t. j. dążenie ludzi do zrzeszenia się i narastające wciąż potrzeby duchowe szerokich mas. Jednym z wytworów tych dążeń i potrzeb społecznych jest instytucja, zwana świetlicą. Jest to swoista forma pracy społeczno-oświatowej, a zadanie jej polega na uzupełnianiu braków pewnych warstw i grup w dziedzinie wykształcania, wychowania, przygotowania do życia i wreszcie uprzyjemniania go. O potrzebie i celowości tego rodzaju instytucji świadczy fakt, że powstają one coraz liczniej, coraz gęstszą siecią pokrywają osiedla i środowiska ludzkie.

Tendencje i przeobrażenia społeczne obecnej doby wywalają też drzwi szkoły, pojętej jako uczelnia.

Czynniki takie, jak częściowy rozkład rodziny i osłabienie jej wpływu wychowawczego na dzieci, masowy dopływ do szkół młodzieży z warstw niekulturalnych, ogólne obniżenie poziomu życia przy coraz większem jego skomplikowaniu — wraz z koniecznością wychowania nowego typu obywatela — wpływają na to, że szkoła z instytucji nauczającej jedynie, jaką była dotychczas, staje się — musi się stać — instytucją wychowującą — wychowującą przedewszystkiem.

Poza wychowaniem poprzez nauczanie — sformułowanem wyraźnie w nowych programach — szkoła musi objąć wpływem wychowawczym także życie pozaszkolne młodzieży.

Musi się niejako rozrosnąć — rozszerzyć — stać się wspólnym domem dla swych wychowanków. Wynika stąd konieczność zrewidowania, określenia zadań i funkcyj poszczególnych organów

i organizacyj na terenie szkoły — „wnętrz" i „przybudówek" tego wspólnego domu. Jednym z takich organów jest, względnie może być świetlica szkolna.

Terminem „świetlica", oznaczającym pierwotnie izbę odświętną w mieszkaniu prywatnem, nazywamy obecnie miejsce wypoczynku, rozrywki i specjalnych zajęć pewnego zespołu ludzi, bądź też sam zespół, zjednoczony wspólnemi celami i zadaniami. W zależności od tych ostatnich, świetlica, jako zespół, może przybrać mniej lub bardziej wyraźne formy organizacji.

Dla sprecyzowania pojęcia „świetlica szkolna" i określenia jej roli należy odpowiedzieć na następujące pytania: jakie są jej cele i zadania, jako organu wychowawczego, jakie potrzeby swego zespołu winna ona zaspakajać, jakie właściwości jego specjalne uwzględniać, aby stać się placówką żywą?

Kwestje te nie są dotychczas jednolicie rozstrzygnięte. Na terenie każdej szkoły istnieje szereg kół i organizacyj młodzieży o charakterze naukowym, kulturalnym i społecznym. Od ilości ich, rodzaju i funkcjonowania zależy zazwyczaj w każdym poszczególnym przypadku, t. j. w każdej szkole wyodrębnienie pewnych zadań dla świetlicy. To też w życiu spotykamy wielką różnorodność typów świetlicy szkolnej. Pewnem minimum jest tu czytelnia czasopism i książek, maksimum — naczelna organizacja młodzieży szkolnej. W pierwszym wypadku treść jest za uboga, w drugim zaś — za bogata. Jakkolwiek bowiem istnieją w tym kierunku tendencje i można sobie wyobrazić i uznać za celową instytucję szkolną odpowiednio rozbudowaną, o wielkiej ilości izb, skupiającą całe życie pozaszkolne młodzieży — niema komiczności nazwania jej świetlicą. Sądzę, że i w tak pojętej organizacji naczelnej może i powinna istnieć świetlica, jako odrębna placówka. Posiada ona własne swe zadanie, jej tylko właściwe i przez inne organy niezastąpione. Jest niem, — sformułowane ongiś przez Spencera, jako jedno z zadań wychowania—p r z y g o t o w a n i e m ł o d z i e ż y d o w y p e ł n i e n i a o d p o w i e d n i e m i r o z r y w k a m i c z a s u w o l n e g o.

Pożyteczne i miłe spędzanie czasu wolnego jest umiejętnością, do której należy młodzież wdrażać, jest sztuką, której należy ją nauczyć. Sprawa ta w życiu człowieka ma znaczenie większe, niż się wydawać może, a przeniesienie jej na grunt szkoły ma rację bytu z tego powodu, że dom w obecnych czasach funkcji tej często spełniać nie może. Ze względu na warunki domowe ma też świetlica poważne zadania bezpośrednie. Powinni w niej zaleść uczniowie odpowiednie warunki dla względnego, aktywnego odpoczynku po pracy umysłowej. Świetlica musi, zgodnie ze swą nazwą, promieniować, stwarzać miłą, pogodną atmosferę, dodatnie samopoczucie u swych bywalców. Estetyka jej urządzenia i rozrywki, których dostarcza winny przeciwdziałać monotonji szarego dnia uczniowskiego, a zarazem powstrzymywać młodzież od rozrywek nieodpowiednich.

Łącznie z tem, winna ona wytwarzać atmosferę towarzysko-kulturalną, oddziaływując na młodzież w kierunku podnoszenia poziomu jej kultury towarzyskiej i rozwijania towarzyskości, jako talentu. Kultura towarzyska czyni życie łatwiejszem i jest podporą słabości człowieka, podtrzymując jego wysiłek w dodatnich przejawach i otamowując niskie odruchy. Towarzyskość zaś jako talent, polegający na umiejętności wytwarzania i podtrzymywania nastroju, jest również pożądana we współczesnem życiu kolektywnem. Można i należy talent ten rozwijać i wzmacniać. Należy umożliwić pewnym jednostkom przejawianie i kształcenie specjalnych uzdolnień w tym kierunku.

Takie są — jak sądzę — podstawowe zadania świetlicy szkolnej. Dla lepszego ich uzasadnienia omówię pokrótce podstawy psychiczne życia świetlicowego i specjalne właściwości danego zespołu.

Niewątpliwie, młodzież szkolna przeżywa często poczucie jednostajności i stan znużenia umysłowego i brak jej nieraz warunków do właściwego odpoczynku. Uskutecznia go bowiem najlepiej zmiana zajęcia o charakterze rozrywkowym. Uwalnia ona na czas jakiś od wysiłku sferę korową mózgu przez absorbowanie sfery podkorowo-wzruszeniowej, czyli — wyrażając to w terminach psychologicznych — przełącza wysiłek mózgowy z dziedziny świadomości do obrębu podświadomości (zjawisko inercji mózgu). Wzruszenia, doznawane przy zabawie, interesującej lekturze, przy słuchaniu muzyki i t. p. wyzwalają mózg z więzów powszedniego zajęcia, osłabiają jego natężenie, oświeżają go i podnoszą samopoczucie człowieka.

Młodzież — silniej, niż dorośli — odczuwa potrzebę zabawy, wyżycia się towarzyskiego i ekspresji zabawowo-artystycznej. Odmienną też do pewnego stopnia jest funkcja tych rozrywek w życiu psychicznem obu generacyj. Jakkolwiek bowiem są one, dla jednej, jak i drugiej, aktywnym odpoczynkiem po pracy, wzniesieniem się ponad codzienne potrzeby — nie straciły jednak dla młodzieży całkowicie tego znaczenia, jakie mają w życiu dziecka, t. j. nie przestały być środkiem kształcenia rozmaitych psychicznych i socjalnych dyspozycyj. Młodzież znajduje się w okresie systematycznego przyswajania sobie pewnych treści i w asymilowaniu ich, w przerabianiu na własną strukturę dopomaga jej nieraz zabawa. Mam tu na myśli zjawisko t. zw. „zabawowego ćwiczenia", które wyraża się u młodzieży w postaci dowcipów, karykatur, wierszy i t. p. na tematy, zaczerpnięte z nauki szkolnej. Uważam, że tego rodzaju „ćwiczenia" mogą znaleść miejsce na terenie świetlicy.

Jeżeli chodzi o życie towarzyskie — zespół, jako taki, stwarza tu pewne trudności. Zespół ten — to uczniowie jednej szkoły, koledzy, którzy widują się codziennie, przebywają ze sobą stale przez pewną ilość godzin i mają możność—jeżeli chodzi o uczniów różnych klas — porozumiewania się na terenie szkoły. Fakt ten

niewątpliwie utrudnia rozwój życia towarzyskiego w świetlicy. Brak tu bowiem momentu atrakcyjności, jaką stanowi spotykanie się z osobami nowemi, niecodziennemi.

Stan ten nie daje również możności wychowawcom realizowania w całej pełni zadania podnoszenia poziomu kultury towarzyskiej. Zaradzić temu mogłoby powstanie świetlic międzyszkolnych — koedukacyjnych, ale sprawa ta wymaga osobnego omówienia i opracowania, tak w teorji, jak i w praktyce.

Ogólnie — zaznaczyć trzeba, że miłe a pożyteczne spędzenie czasu wolnego jest rzeczą względną i bardzo subjektywną. Dla jednego jest niem słuchanie radja w wygodnym fotelu, dla innego — nienużąca lektura — ciekawa rozmowa — gra w szachy i t. d. Jedni wolą być biernymi widzami ogólnej zabawy, inni znów — reżyserami. Tym samym osobom w pewnym czasie dana rozrywka odpowiada, w innym zaś — nie. Pewne formy zajęć świetlicowych, żywe i bogate w treść przez jakiś czas, zanikają—na miejsce ich powstają nowe. Niekiedy życie świetlicy zamiera i wszelkie próby wskrzeszenia go w dawnej postaci zawodzą. Świetlica, jej życie, jej charakter i postać — to człowiek, który ją tworzy, który wnosi do niej swój zapał, dobrą wolę i talent.

Zaznaczam to w tym celu, aby wykazać, że zajęcia świetlicowe mniej, niż jakiekolwiek inne podlegają zorganizowaniu, ustaleniu, określeniu. Nie można ich narzucać, muszą wynikać z potrzeb i zainteresowań zespołu, jako sposób jego wypowiadania się. Można jednak wyzyskiwać je w celach wychowawczych, wystrzegając się przytem t. z. „nastawienia pedagogicznego". I jakkolwiek trudno jest stwarzać a priori programy dla zajęć świetlicowych można i należy ustalić pewien ich kierunek, pewną linję wytyczną. Dbać należy mianowicie o to, aby rozrywki młodzieży zbliżały się jaknajbardziej do sfery estetycznej. Każda szkoła dążyć powinna do tego, aby w świetlicy skrzepły zagadnienia kulturalno-artystyczne.

Z pośród zajęć istniejących na poszczególnych terenach, a idących po tej właśnie linji, wymienię następujące:

1. Czytelnictwo czasopism, dzięki którym młodzież nabywa wiadomości o świecie, o życiu, o sztuce, kulturze. W świetlicy powinno być wiele pism, ilustracyj, książ pamiątkowych, albumów i t. p. Łącznie z tem mogą się odbywać tygodniowe sprawozdania z pism. Może mieć tu miejsce gazetka szkolna ścienna lub żywa kronika świetlicy.

2. Muzyka. W świetlicy powinno być radjo, fortepian, od czasu do czasu wieczory muzyczne.

3. Gry. Szachy, warcaby i inne. Gry towarzyskie.

4. Deklamacje, inscenizacje i dramatyzacje.

5. Dyskusje o charakterze towarzyskim, klubowym na tematy aktualne. Omawianie przedstawień teatralnych, koncertów filmów i t. p.

Niektóre z powyższych zajęć są rozrywkami na codzień (lektura, radjo, gry pewne), inne stanowić mogą treść specjalnych dni świetlicowych, ustalonych z góry, lub aranżowanych przygodnie, zależnie od okoliczności. W dni takie, oprócz zespołu stałego świetlica może zgromadzić odpowiednich gości.

Organizacja i administracja tak pojętej świetlicy powinna być jaknajprostsza. Gospodarz, sekretarz, dyżurni — oto najkonieczniejsze urzędy. Natomiast ważny jest tu dobór odpowiednich ludzi. Gospodarz powinien być typem „jednacza", umiejącym skupiać dokoła siebie, jednać sobie innych. Pożądane jest, aby był dowcipny, żywy, pełen humoru. Również towarzysko nastrojeni winni być podczas spełniania swych obowiązków — dyżurni.

Niezmiernie ważną sprawą jest wewnętrzne urządzenie świetlicy. Powinna to być izba jasna, czysta, ozdobiona wartościowemi obrazami i kwiatami. Sprzęty mogą być proste, ale gustowne — nie powinno się w niej znaleść nic, co można nazwać „formą pokrzywdzoną". Musi być ona naprawdę izbą odświętną, salonem dla młodzieży.

Życie zaś jej, treść musi być przepojona kulturą, musi być źródłem najczystszych wrażeń dla młodzieży, najprzedniejszą strawą duchową. Wtedy spełni swoje prawdziwe zadanie.

ZOFJA MARKOWSKA
Gimn. Państw. im. St. Konarskiego w Dubnie.

Organizacja świetlic uczniowskich.

Referat wygłoszony w dn. 10.III.34 r. w Dubnie na konferencji wychowawczej dyrektorów i nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących.

Rodzaje świetlicy, jej zadania, realizacja tych zadań.

Wyraz świetlica cieszy się obecnie wielką popularnością. Niema prawie organizacji, któraby nie posiadała własnej świetlicy. Słyszymy o świetlicy strzeleckiej, świetlicy kursów dokształcających, świetlicy byłych wychowanków szkół powszechnych, świetlicy Z. P. O, K. i t. d.

Na pytanie jednak, co należy przez ten wyraz rozumieć, niekażdy da zdecydowaną i jasną odpowiedź.

Do niedawna jeszcze, zanim zyskał prawo obywatelstwa w języku literackim, oznaczał dużą „światłą" czyli jasną izbę w chacie wiejskiej, służącą do przyjęć gościnnych. Z chwilą gdy na terenie różnych organizacyj społecznych zaczęto zakładać izby, w których członkowie mogli się spotykać, spędzać czas na pogawędkach,

czytać czasopisma, oddawać się rozrywkom umysłowym, nazwano te izby świetlicami, dla pewnego podobieństwa do izb gościnnych.

Wśród stałych bywalców świetlicy zaczęły się z biegiem czasu wyodrębniać zespoły, składające się z osób o wspólnych zainteresowaniach. Podejmowały one jakąś pracę grupową, najczęściej o charakterze samokształceniowym, spotykały się w określone tylko dnie, by dać ujście owym wspólnym zainteresowaniom, lub też by się rozerwać i zabawić w zżytem zupełnie i zgranem gronie. Świetlicą była dla nich już nietylko ta izba, lub kompleks izb, w których odbywały się ich spotkania, ale nazwą ową zaczęli obejmować cały swój zespół.

Podobne świetlice-zespoły można zaobserwować na terenie świetlicy-izby wspólnej dla kilku organizacyj i otwierającej dla nich swe gościnne podwoje w określone dnie i godziny. Wreszcie nazwą świetlica poczęto obejmować również organizację, jednoczącą w sobie poszczególne koła i koordynującą ich pracę. W ten sposób powstały trzy znaczenia wyrazu świetlica: 1) świetlica-izba 2) świetlica-zespół, 3) świetlica organizacja. Nas przedewszystkiem interesuje, który z tych trzech rodzaji świetlic jest najczęściej spotykany na terenie szkoły. Świetlica szkolna też może mieć różne oblicza. W początkach swego istnienia bywa zazwyczaj izbą. O ile zostaje założona w czasie gdy niema jeszcze szeroko rozwiniętego życia samorządowego i samokształceniowego szkoły, na jej terenie mogą się tworzyć zawiązki tego życia. Wówczas świetlica staje się szeroko rozgałęzioną organizacją, pełniąc rolę tego, co w innych zakładach przypada w udziale bratniakowi lub sejmikowi. O ile życie samorządowe i samokształceniowe powstanie i rozwinie się niezależnie od świetlicy, wówczas bywa ona zazwyczaj tylko przybudówką, luźnie z innemi organizacjami związana.

Składa się wówczas z jednej lub kilku izb, zaopatrzonych w czytelnię czasopism, radjo, gry towarzyskie i grupuje młodzież różnego wieku i o różnych zainteresowaniach, szukającą wytchnienia po pracy, lub też żądną wiadomości ze świata. O pracy zespołowej trudno tu wówczas mówić, wogóle świetlica, która służy całej szkole, nie może pretendować do miana świetlicy-zespołu, gdyż zawsze będzie grupować młodzież całego zakładu o szerokiej rozpiętości wieku i bardzo zróżnicowanej skali zainteresowań. Wyodrębnienie takich zespołów sztucznie drogą ograniczenia ilości czasu, w którym każdy może świetlicę odwiedzić i wyznaczenie określonych godzin dla pewnych grup młodzieży nie ma racji bytu wobec tego, że praca poważniejsza w zespołach odbywa się na terenie kół i gmin klasowych, natomiast spotkanie się różnorodnej młodzieży w świetlicy może mieć doniosłe znaczenie dla zżycia się całej szkoły.

Świetlice o charakterze zamkniętych zespołów istnieją na terenie szkoły tylko jako świetlice poszczególnych organizacyj, (np. P. W. K.; Straży Przedniej; Harcerstwa).

Świetlice szkolne to zazwyczaj tylko izby, lub jednocześnie izby i organizacje, przyczem niekoniecznie muszą to być organizacje, stanowiące centralę całego życia samorządowego. Świetlica może być zależnem od samorządu kołem, które podejmuje planową pracę na terenie powierzonej sobie izby, utrzymuje kontakt z innemi organizacjami młodzieży, a różni się od innych kół jedynie tem, że troszczy się nie o pewną określoną ilość członków, ale o wszystkich wychowanków zakładu.

Teraz należy dać odpowiedź na jedno bardzo zasadnicze pytanie. Dlaczego kwestja świetlicowa stała się obecnie tak aktualną? Poco zakłada się na terenie szkół świetlice?

Twórcy świetlic dla dorosłych lub też dla pozaszkolnej młodzieży miejskiej i wiejskiej mieli na uwadze dwa względy: psychologiczny i społeczny.

Z jednej strony chcieli dać ujście takim naturalnym instyktom człowieka, jak szukanie towarzystwa, chęć zabawy, zainteresowanie kwestjami aktualnemi, z drugiej zaś obawiali się, by wyżej wymienione skłonności nie wyładowały się w sposób nieodpowiedni i społecznie szkodliwy przez uczęszczanie do szynku lub karczmy, oddawanie się mało kulturalnym rozrywkom, plotkowanie i t. d.

Dlatego też stworzyli zmodernizowaną karczmę, na której terenie można zabawić się wspólnie, zaśpiewać chóralnie, zorganizować jakąś towarzyską imprezę, dowiedzieć się z dzienników o tem, co się dzieje na świecie, a w miarę zainteresowań i zdolności uczestniczyć w różnych kursach (kursy szycia, gospodarstwa domowego), lub brać udział w pracach kół (introligatorskiego, technicznego i t. p.).

Oczywiście, twórcy świetlic szkolnych liczyli się z podobnemi objawami występującemi u młodzieży w wieku szkolnym, z tą różnicą, że należało tu również uwzględnić znacznie silniejszy, bo rozbudzony wieloletnią nauką, głód lektury i pęd do samokształcenia się.

Wzgląd społeczny każe zwrócić baczniejszą uwagę na dzieci, pochodzące z niższych intelektulnie środowisk, które dzięki demokratyczności nowych programów zjawią się w większej niż dotychczas ilości na terenie szkół średnich.

Dawniej, gdy nauka w szkole średniej była monopolem uprzywilejowanej garstki, zazwyczaj dobrze sytuowanej inteligencji, dzieci znajdowały w domu rodzicielskim ciekawą lekturę, odpowiednie dla swego wieku czasopisma, wielki wybór rozrywek, kształciły się zresztą przez samo obcowanie z otoczeniem, wysoko pod względem kulturalnym stojącem.

Życie dzisiejszego dziecka w wieku szkolnym, pochodzącego z ubogiego i niebardzo umysłowo rozwiniętego środowiska, niezbyt jest interesujące. Brak mu nietylko tych błahych napozór rozrywek, które tak potrafią szare życie umilić, nietylko odpowiedniego pisma, dostosowanego do jego rozwoju psychicznego i mogącego je poinformować o ciekawych rzeczach, jakie się dzieją w Polsce

i na świecie, ale brak mu nawet cząstokroć odpowiednich warunków pracy domowej. W ciasnym pokoju tłoczy się kilka osób, a młodsze rodzeństwo niejednokrotnie potrafi zatruć spokój małemu adeptowi wiedzy, zasiadającemu do odrabiania lekcyj.

To, czego dostarczał dawniej dzieciom kulturalny dom, powinna obecnie zastąpić świetlica.

Zadania jej są następujące:

a) Dać dobre warunki pracy popołudniowej. Konieczność tego daje się odczuć przedewszystkiem w tych szkołach, w których brak jest dobrze urządzonych i zaopatrzonych we wszelkie pomoce naukowe pracowni poszczególnych przedmiotów. Pracownie takie zazwyczaj istnieją, o ile chodzi o przedmioty matematyczno-przyrodnicze, natomiast przedmioty humanistyczne nie wszędzie posiadają własne pracownie.

Należy przeto w świetlicy umieścić najniezbędniejsze pomoce naukowe przedmiotów humanistycznych, jak: encyklopedje, słowniki języka polskiego, języków obcych, monografje historyczne i literackie.

b) Przez podsuwanie młodzieży dostosowanych do jej wieku i zainteresowań czasopism skierować we właściwe łożysko młodzieńczy głód lektury, niezawsze przybierający formy pożądane i ciążący niejednokrotnie ku lekturze brukowej i sensacyjnej.

c) Nietylko zainteresować zagadnieniami bieżącemi, ale przez podsunięcie dzienników, oświetlających bezstronnie to, co się dzieje w Polsce i na świecie, zapobiec przyjęciu się niepożądanemi ideami, któreby się mogły zrodzić pod wpływem czytania partyjnie zabarwionych pism.

d) Stworzyć taką atmosferę, któraby nie osłabiała instyktowych dążeń niektórych jednostek do rozszerzenia swoich horyzontów wiedzy, ale je do tego zachęcała i pracę ułatwiała. Bardzo pomocne w tym wypadku okażą się czasopisma naukowe, poświęcone pewnym określonym dziedzinom wiedzy (matematyce, fizyce, przyrodzie, geografji, technice i t. d.)

e) Kult dla słowa pisanego rozszerzyć również na słowo mówione.

f) Dostarczyć godziwych rozrywek bądź to w postaci znajdujących się ciągle w świetlicy gier, bądź to przez organizowanie systematyczne gier i zabaw zbiorowych.

g) W związku z nieodpowiedniem niejednokrotnie zachowaniem się młodzieży podczas nauki i zabawy wdrożyć ją w przestrzeganie najprostszych form towarzyskich, nadrobić to, czego często nie daje dom w zakresie kulturalno-towarzyskiej ogłady.

Wiele z tych zadań może spełnić nawet najprostszy typ świetlicy-izby, na której całość składają się następujące urządzenia: a) czytelnia czasopism b) radjo c) pomoc naukowa d) dział rozrywek.

W jeszcze większym stopniu może realizować powyższe zadania świetlica, będąca centralą organizacyjną kół młodzieży, lub też umiejętnie z niemi współpracująca. Współpraca ta polega przedewszystkiem na tem, że poszczególne koła w porozumieniu ze sobą dostarczają materjału do imprez, organizowanych przez kierownictwo świetlicy.

Formy pracy tak pojętej świetlicy są:

a) Organizowanie wieczorów dyskusyjnych. Tematów do tych wieczorów dostarczą zazwyczaj zagadnienia bieżące, które elektryzują młodzież i wywołują nieraz burzliwe dysputy. Do nich należą pewne posunięcia w polityce wewnętrznej i zewnętrznej państwa (zmiana konstytucji, reformy gospodarcze i społeczne, stosunek do państw ościennych i t. p.) Dyskretnie kierowana przez fachowca-nauczyciela dyskusja powinna zazwyczaj doprowadzić do zajęcia przez młodzież stanowiska słusznego z punktu widzenia interesów państwa.

b) Redagowanie gazety ściennej. Jest to nietylko znakomity środek popularnego informowania młodzieży o różnych przejawach państwowego życia politycznego i gospodarczego, ale zarazem szkoła smaku literackiego, szkoła samorzutnego kształcenia ekspresji językowej młodzieży. Obok gazetek o treści ogólnej mogą pojawiać się również fachowe (gazetka muzyczna, fizyczna, krajoznawcza i t. p.).

Wyższość gazety ściennej nad zeszytową jest bezpsrzeczną ze względu na ekonomję czasu i materjału piśmiennego, zużytkowanego na jej wydrukowanie, oraz ze względu na jej dostępność dla szerokiego ogółu młodzieży.

c) Organizowanie popularno-naukowych odczytów z najrozmaitszych dziedzin życia, pozostających w pewnym związku bądź to z przedmiotami nauki w szkole (np. kultura starożytnego wschodu) bądź to z pewnemi tygodniami, organizowanemi przez starsze społeczeństwo (tydzień L.O.P.P. Oszczędności, Ligi Morskiej i Kolonjalnej, Gruźlicy), bądź też z właściwościami regjonalnemi danej okolicy (krajobraz i zabytki, uprzemysłowienie, gospodarka rolna, i t. p.).

d) Organizowanie wieczorów literackich. Mają one przedewszystkiem na celu pobudzenie i skierowanie na właściwe tory czytelnictwa młodzieży, a polegają na tem, że jakiś jednolity temat ilustruje się wyimkami danego autora lub utworami kilku autorów. Chodzi tu najczęściej o to, jak jeden autor, którego chcemy dać poznać młodzieży lub kilku autorów odnosi się do tych samych zjawisk w przyrodzie (pory roku, morze), życiu człowieka (uczucia rodzinne), społeczeństwa (tętno życia miejskiego, maszyna a człowiek).

Zapoznanie się w ten sposób z ułamkami dzieła zachęci młodzież do przeczytania całości. Wielkie zainteresowanie może

wzbudzić inscenizacja sądu nad którąś ze znanych postaci literackich.

Dla klas młodszych wskazane jest urządzać wspólne czytanie i omawianie niezbyt długich utworów.

Wzorując się na kołach młodzieży wiejskiej możnaby na terenie świetlicy szkolnej zorganizować konkursy dobrego czytania.

e) Kult żywego słowa i smak estetyczny rozwijają: żywe gazetki, polegające na wygłaszaniu przez poszczególne osoby informacyj z zakresu różnych dziedzin życia, starannie przygotowane konkursy deklamatorskie, recytacje własnych utworów młodzieży, inscenizacje, przedstawienia dramatyczne, obchody, akademje.

f) Kulturę muzyczną krzewią popularne wieczory muzyczne, łączące krótki referat z audycją, przygotowaną przez nauczyciela i uzdolnioną młodzież, lub też audycją specjalnie dobranych płyt gramofonowych.

g) Nie należy również zapominać o grach i zabawach, których własności kształcącej niema chyba potrzeby dowodzić. Dział rozrywkowy powinien zawierać więcej gier umysłowych, wymagających pewnego wysiłku myślowego, kształcących zdolność rozumowania i uwagę, jak np. szachy, warcaby, halma, po części domino, mniej natomiast bezmyślnych, w których wygrana zależną jest od przypadku.

Zawody o tytuł mistrza gry w szachy lub ping-ponga przyczynią się do większego zainteresowania tym działem. Organizowane co pewien czas zbiorowe gry towarzyskie, niekiedy połączone z herbatką, wpłyną na głębsze zżycie się młodzieży z różnych klas.

h) W kwestji prostowania uchybień młodzieży, związanych z jej brakiem kulturalno-towarzyskiej ogłady okaże się bardzo pomocnym kącik towarzyski, coś w rodzaju ilustrowanej gazetki ściennej, przedstawiającej w sposób karykaturalny wykroczenia przeciwko przepisom dobrego wychowania i podającej obok wzory należytego postępowania.

Łatwo dostrzec, że prace świetlicowe nie są oderwane od całokształtu życia szkolnego i pozostają w ścisłym kontakcie z pracami poszczególnych kół (koła muzycznego, społeczno gospodarczego, literakiego, dramatycznego i t. p.).

Mówiąc o świetlicy, nie wolno zapominać o roli jej kierownictwa. Poza przedstawicielami młodzieży, stojącymi na czele świetlicy, opiekuje się nią z ramienia Rady Pedagogicznej nauczyciel. Nauczyciel dba przedewszystkiem o stworzenie takiej atmosfery, któraby sprzyjała poczynaniom wychowawczym grona pedagogicznego. Nie narzucając swej woli młodzieży, kieruje dyskretnie jej pracą, biorąc czynny udział w posiedzeniach zarządu świetlicy, poświęconych omawianiu planu pracy na pewien okres czasu. Stykając się z młodzieżą bawiącą się lub pracującą na terenie świetlicy-izby ma okazję do prostowania zauważonych uchybień

przeciwko elementarnym wymaganiom etyki życia zbiorowego i zasadom dobrego wychowania. Uczestnicząc w zebraniach dyskusyjnych młodzieży, stara się doprowadzić do zajęcia przez nią pożądanego ze względów wychowawczych stanowiska. Jako kierownik świetlicy-organizacji utrzymuje ciągły kontakt z nauczycielami, stojącymi na czele kół, których pracę świetlica koordynuje.

Świetlica w Gimn. Państw. w Dubnie.

Chcąc zebrać pewne dane odnośnie zainteresowań intelektualnych i warunków pracy domowej młodzieży naszych klas pierwszych, ułożyliśmy ankietę, zawierającą następujące pytania:

1. Czy lubisz czytać?
2. Jakie książki interesują ciebie najwięcej?
3. Czy masz w domu własne książki do czytania?
4. Czy masz jakie czasopisma?
5. Które godziny poświęcasz na pracę, które na czytanie?
6. Czy masz osobny pokój, a jeśli nie, to ile osób przebywa jednocześnie z tobą w pokoju, w którym czytasz lub pracujesz?
7. Czy masz rodzeństwo? starsze czy młodsze?
8. Kto ci wybiera książki do czytania (sam, czy rodzice, czy starsze rodzeństwo)?
9. Czy opowiadasz komukolwiek w domu o przeczytanych książkach?

Oczywiście wśród młodzieży, biorącej udział w ankiecie, nie znalazł się nikt, ktoby nie lubił czytać. Ulubieni autorzy i ulubione tematy powieści odpowiadają w zupełności temu, co wiemy z psychologji o zainteresowaniach młodzieży w wieku przedpokwitania. Młodzież w tym wieku pociąga przedewszystkiem barwny świat przygód, świat niezwykłych postaci, imponujących swą siłą fizyczną, odwagą, bohaterstwem. Do najpoczytniejszych należą książki o podróżach, przygodach, wojnach, o indjanach i cowboyach, z autorów najczęściej są wymieniani Verne, Umiński, London, May, Sienkiewicz, Rodziewiczówna, Kraszewski.

Mniej zainteresowania wzbudzają powieści o życiu szkolnem, o wynalazkach. Tylko jeden uczestnik ankiety stwierdził, że interesują go powieści sensacyjne, a dwie uczestniczki opowiedziały się za romansami.

Sprawa własnych książek przedstawia się nieco gorzej. Większe bibljoteki własne posiada 50% młodzieży. Niektórzy mają po

kilka lub kilkanaście książek, czasem są to według ich określenia bajeczki, prawdopodobnie pozostałe z lat dziecinnych i nieodpowiednie dla tego wieku, w jakim obecnie znajdują się. Jeszcze mniej młodzieży — tylko 40% posiada własne czasopisma. Wymieniają oni: Płomyk i Płomyczek, Rycerz Niepokalanej i Rycerzyk Niepokalanej, Mały Apostoł, Moje Pisemko, Iskry.

Niektórzy (około 20% młodzieży, biorącej udział w ankiecie) czytają gazety prenumerowane przez rodziców. Są to zazwyczaj tanie wydawnictwa brukowe, schlebiające niezdrowej sensacji (Dzień Dobry, Kurjer Codzienny za 5 gr.).

Warunki pracy domowej są nieświetne. Tylko 25% młodzieży posiada osobny pokój do nauki. 50% uczy się w pokoju, w którym przebywa od dwóch do pięciu osób, większość dzieci posiada młodsze rodzeństwo, które zazwyczaj przeszkadza trochę w pracy starszemu.

Czytanie odbywa się przeważnie wieczorem, niekiedy w łóżku, co dowodzi, że rodzice mało dbają o higjenę czytania.

Najważniejsze dla nas były dwa pytania ostatnie, które starały się w dyskretny sposób wybadać, jak daleko sięga interwencja rodziców w sprawach czytelnictwa młodzieży. Czy dbają o odpowiedni dobór książek, czy omawiają przeczytane książki z młodzieżą, słowem czy starają się w jakikolwiek sposób kształtować smak intelektualny i estetyczny młodzieży. Wyniki odpowiedzi na te dwa pytania rzucają smutne światło na większość domów rodzicielskich.

75% młodzieży wybiera książki bez porozumiewania się z rodzicami, kierują się czasem wskazówkami profesorów lub bibljotekarzy. Trzeba zauważyć, że dzieci naogół dość chętnie radzą się, jakie książki warto czytać, ale rzadko zwracają się z tem do rodziców, którzy w małym stopniu lekturą młodzieży interesują się i nie potrafiliby nic odpowiedniego doradzić.

50% młodzieży opowiada w domu o przeczytanych książkach, najczęściej matce, niektórzy dzielą się swemi wrażeniami tylko z kolegami, inni z młodszem rodzeństwem, pełniąc w ten sposób rolę czynnika oddziaływującego kulturalnie na środowisko, sami coś wnoszą do atmosfery kulturalnej domu, nic albo bardzo mało wzamian otrzymując. Charakterystycznie brzmią odpowiedzi dwu uczniów, którzy stwierdzają, że posiadają w domu własne bibljoteki, jeden z nich ma nawet katalogi książek dla młodzieży, z których korzysta, wybierając książki w bibljotece uczniowskiej, ale nikomu w domu nie opowiadają o przeczytanych książkach, bo to nikogo nie interesuje.

Dosłownie: 1) „Nie opowiadam, bo nikogo ze starszych książki czytane przezemnie nie interesują"; 2) „Tatuś czyta, mamusia czyta, nie interesuje ich wcale to, co ja czytam".

Dom w lwiej części przerzuca na barki szkoły kwestję wychowania kulturalnego młodzieży.

Należało przemyśleć, w jaki sposób wynagrodzić dzieciom brak kulturalnej atmosfery środowiska, z którego pochodzą.

Rolę tę miała odegrać częściowo nasza świetlica obok innych równie ważnych czynników. Utworzenie świetlicy gimnazjum dubieńskiego nie było bynajmniej zapoczątkowaniem pracy kulturalno-oświatowej na terenie gimnazjum, ale jednym z dalszych etapów w rozwoju tej pracy. Wchodzące w skład sejmiku, centralnego organu samorządowego szkoły, komitety redakcyjne już od dawna wydają gezetki ścienne („Echo dla klas młodszych" i „My dla starszych"), odzwierciadlające w żywy i barwny sposób życie szkolne, informujące o najważniejszych zdarzeniach z naszego życia państwowego, umieszczające próby literackie młodzieży. Kółko fizyczno-chemiczne wydaje gazetkę fizyczną „Kwant". Komisja Oświatowa organizuje pogadanki w klasach młodszych, a oprócz tego odczyty z przeźroczami o treści popularno-naukowej.

Kółko dramatyczne szerzy kult żywego słowa, zachęcając młodzież do brania udziału w przedstawieniach i organizując imprezy w związku ze świętami państwowemi. Z tego krótkiego przeglądu widać, że sporo elementów pracy świetlicowej, istniało na terenie naszej szkoły jeszcze przed powstaniem świetlicy.

Świetlica nasza była początkowo przybudówką do całokształtu życia szkolnego. Jako jednem z ogniw propagowania oświaty zajęła się nią Komisja Oświatowa.

Organizatorom przyświecały początkowo następujące myśli. dać młodzieży dobre warunki pracy popołudniowej, dostarczyć ciekawych czasopism i rozrywek kulturalnych. Świetlica jest czynna codziennie od godziny czwartej do siódmej i rezyduje w trzech pokojach: klasie ósmej, piątej i siódmej. W klasie piątej znajduje się t. zw. pracownia, w niej młodzież może odrabiać lekcje, zwracając się z prośbą o pomoc do starszych kolegów, opracowywać referaty, lub też pisać artykuły do gazetki ściennej. Może tam korzystać z pomocy naukowych takich, jak encyklopedje (Encyklopedja Powszechna, Encyklopedja Trzaski, Ewerta i Michalskiego, Gutenberga, Świat i Życie), słowniki (Słownik języka polskiego, Arcta, Słownik staropolski, Słownik etymologiczny Brüchnera, słownik wyrazów obcych, słownik frazeologiczny, słownik geograficzny, słowniki języków obcych, słowniki języka łacińskiego), mo-

nografje (Polska, jej dzieje i kultura, Dziesięciolecie Polski Niepodległej, Polska w krajobrazach i zabytkach) i mapy geograficzne i historyczne. Do pracy naukowej służą różne czasopisma naukowe, jak „Przyroda i technika", „Młody technik", „Kółko przyrodnicze".

Prócz tego młodzież mogła wypożyczać cenniejsze monografje z bibljoteki nauczycielskiej i przechowywać je w szafie świetlicowej, korzystając z nich w godzinach dyżurów.

Na terenie czytelni znajduje się prócz tego radjo, które bywa czynne od czasu do czasu, gdy są ciekawe audycje.

W klasie siódmej zgrupowano wszystkie gry: szachy, ping-pong, warcaby, domino, halma.

Młodzież chętnie korzysta z pomocy naukowych, bądź to pod wpływem odnośnych nauczycieli, skierowujących ją do świetlicy krótką wzmianką, że w tych i tych działach może znaleźć rozszerzenie swych wiadomości, bądź też zupełnie samorzutnie, kierując się wrodzonemi zainteresowaniami. W czytelni czasopism Pion, Wiadomości Literackie i Gazeta Polska są rozchwytywane przez uczniów klas starszych, na terenie klas młodszych wielkiem powodzeniem cieszą się Iskry, Polacy w całym świecie.

Jednakowe zainteresowanie u wszystkich wzbudzają czasopisma sportowe. Prócz tego dzieci klas młodszych chętnie oglądają obrazki w monografjach. Na terenie pokoju gier stale panuje ruch. Wśród młodzieży jest wielu zapalonych szachistów i ping-pongistów, a organizowane od czasu do czasu konkursy o tytuł mistrza, jeszcze ich zapał wzmacniają.

Przez czytelnię czasopism przewija się dziennie od 20 do 50 osób, dnie przedświąteczne nie są specjalnie uprzywilejowane, raczej środkowe dnie tygodnia. Ewidencji osób, odwiedzających pracownię i salę gier, nie prowadziliśmy.

Komisja Oświatowa w słusznej trosce o to, by czytelnia czasopism cieszyła się większem powodzeniem, niż sala gier, prowadziła i prowadzi propagandę czytelnictwa, wywieszając wzmianki o najważniejszych artykułach w ostatnich numerach czasopism, lub informując o tem przez głośnik radjowy podczas dużych przerw. Jak młodzież ustosunkowała się do świetlicy, wykaże nam odpowiedź na ankietę, przeprowadzoną we wszystkich klasach, o treści następującej:

1. Czy chodzisz często do świetlicy?
2. Czem się zajmujesz, przebywając w świetlicy?
3. Czy interesują cię czasopisma i jakie, lub jakie działy w nich?

4. Czegobyś sobie jeszcze życzył w świetlicy?

5. Czy jesteś zadowolony z istnienia świetlicy w gimnazjum, a jeśli tak, lub nie, to dlaczego?

Wyniki ogólne ankiety.

1. Częstość odwiedzania świetlicy. W klasach młodszych: pierwszej, czwartej i piątej, około 20% młodzieży nie bywa wogóle w świetlicy. Powody najczęściej podawane: zbyt wielka odległość od gimnazjum i brak czasu, spowodowany ubocznemi zajęciami (lekcje z korepetytorem, lekcje muzyki). Uczniowie klas starszych uczęszczają prawie bez wyjątku do świetlicy, jedni częściej (prawie codziennie), inni 1, 2, 3, razy na tydzień.

2. Jak młodzież spędza czas w świetlicy? Około 75% młodzieży zarówno klas młodszych jak i starszych spędza czas w świetlicy na czytaniu czasopism i korzystaniu z pomocy naukowych. Reszta na zabawie. Daje się to wytłumaczyć tem, że w czasie, gdy przeprowadzono ankietę, było za mało w świetlicy gier mniej poważnych dla uczniów klas młodszych i dla dziewcząt, które nie okazują tak wielkiego zainteresowania szachami, jak chłopcy. Obecnie braki te zostały usunięte.

3. Poczytność czasopism. Młodsze klasy, jako najbardziej interesujące podawały Iskry, Morze, Polacy w całym świecie, Skrzydlata Polska, Czyn Młodzieży P.C.K. W klasie piątej przeważają zainteresowania techniczne i sportowe. Stąd wielkiem powodzeniem cieszą się czasopisma: Przyroda i Technika, Młody Technik, Stare roczniki Wynalazków i Odkryć, Start, Raz dwa trzy. Klasy starsze wymieniają: Gazetę Polską, Pion, Wiadomości Literackie, Kuźnię Młodych, Morze, Skrzydlatą Polskę, czasopisma sportowe.

4. Życzenia młodzieży. Życzeń tych jest naogół niewiele. Dziewczęta prosiły o łatwiejsze gry i o czasopismo „Świat dziewcząt". Wiele osób żąda częstszych audycyj radjowych. Uczniowie klas starszych chcieliby widzieć w czytelni więcej czasopism naukowych specjalnych (np. medycznych, agronomicznych).

5. Sąd młodzieży o korzyściach, jakie wypływają z istnienia świetlicy w gimnazjum. 60-80% odpowiedzi stwierdza, że świetlica przynosi korzyść intelektualną, reszta ceni ją ze względu na dostarczane przez nią rozrywki. Powtarzają się przytem pewne typowe odpowiedzi: a) Można korzystać z książek i czasopism, które nie każdy posiada na własność; b) Można znaleźć materjał, związany z lekcjami szkolnemi; c) Można w świetlicy dowiedzieć się więcej niż w szkole na lekcjach; d) Można dowiedzieć się o tem, co dzieje się na świecie; e) Można przeczytać ciekawe opowiadania.

Jeśli chodzi o rozrywki, dominuje motyw, że lepiej zabawić się w obrębie gimnazjum, niż wałęsać się po ulicy, lub szukać rozrywek gdzie indziej. Znalazło się kilku przeciwników świetlicy, motywujących swe stanowisko tem, że uczniowie, za długo w niej przebywając, nie mają potem czasu odrobić lekcyj w domu.

Dotąd mówiłam o roli, jaką odegrała w naszem życiu szkolnem świetlica, którą początkowo można było zaliczyć do typu najprostszego — izby. Opieka Komisji Oświatowej nad świetlicą ograniczała się narazie do wyznaczania dyżurnych, pieczy nad znajdującemi się w niej czasopismami, pomocami naukowemi i grami towarzyskiemi, oraz sporadycznej propagandy czytelnictwa. Przy końcu półrocza Komisja Oświatowa wykazała po pierwsze więcej zainteresowania samą świetlicą, jako jedną z placówek powierzonej sobie propagandy oświaty, po drugie zapragnęła nawiązać kontakt z innemi organizacjami, zwłaszcza temi, których działalność można w jakikolwiek sposób wykorzystać w celach oświatywych (redakcja gazetek ściennych, kółko dramatyczne i koła naukowe). W związku z tem nastąpiła reorganizacja i rozszerzenie kompetencyj Komisji Oświatowej, co zostało uznane i zatwierdzone przez Sejmik. Obecnie, według nowego statutu, Komisja Oświatowa dzieli się na poszczególne działy, kierowane przez referentów:

1) Dział współpracy z Redakcjami Gazetek Ściennych,
2) „ „ z Kółkami naukowemi,
3) „ „ z Kołem dramatycznem,
4) dział organizowania pogadanek i referatów,
5) „ „ godzin dyskusyjnych,
6) dział świetlicy.

K. O. umieszcza w gazetkach ściennych artykuły, poruszające najbardziej aktualne zagadnienia, plany pracy na najbliższy okres czasu i sprawozdania ze swej działalności. Odpowiada za stan świetlicy i na każde półrocze wyznacza dyżurnych. Jest poinformowana o zebraniach wszystkich kółek i w porozumieniu z niemi ustala terminy popularno-naukowych odczytów. Wszystkie imprezy o charakterze ogólnoszkolnym mogą się odbywać w porozumieniu z Komisją Oświatową.

Na jednem z późniejszych zebrań K.O. postanowiono godziny dyskusyjne dla klas młodszych zastąpić wspólnem czytaniem i omawianiem niezbyt długich utworów.

Z inicjatywy Rady Pedagogicznej zorganizowano na terenie świetlicy gry i zabawy ruchowe, które odbywają się raz na tydzień. Prócz tego powstał projekt urządzania raz na miesiąc wieczorów świetlicowych, połączonych z herbatką towarzyską. Gry cieszą się powodzeniem wśród młodzieży; zbyt wielka ilość uczestników

sprawia niekiedy kłopot panom profesorom ćwiczeń cielesnych, kierującym grami.

Jak widać z powyższego, nominalnie świetlica nasza pozostała nadal świetlicą-izbą, ale faktycznie stała się organizacją. Wprawdzie to wszystko, o czem była mowa wyżej, wchodzi w zakres działania Komisji Oświatowej, ale przecież łatwo można zauważyć, że prace, należące do jej kompetencji, w innych środowiskach są pracami zarządów świetlic. Nie chcąc narzucać młodzieży nazwy „świetlica" na miejsce dawnej „komisja oświatowa", by nie stwarzać pozorów niepotrzebnego wtrącania się w życie samorządowe szkoły, pozwoliliśmy jej samorzutnie przeprowadzić plan reorganizacji, widząc, że i tak idzie nam na rękę w naszych poczynaniach świetlicowych. Interwencja nasza ograniczała się do popierania planu, dawania pewnych wskazówek i podsuwania pomysłów.

Obecnie wytworzył się taki stan rzeczy, że dla młodzieży wyraz świetlica jest równoznaczny z trzema izbami, na terenie których bawi się, czyta i pracuje. Natomiast zdziwiłaby się bardzo, gdyby jej powiedzieć, że wieczory dyskusyjne i odczyty są organizowane przez świetlicę, raczej zgodziłaby się na to, że na terenie świetlicy, rozumiejąc ten wyraz jako nomen loci. Pomimo to możemy z całem przekonaniem twierdzić, że posiadamy świetlicę, jako organizację, bo nie o nazwy nam przecież chodzić powinno, ale o fakty.

Sądzę, że ze względu na doniosłą rolę, jaką odgrywa świetlica w życiu szkolnem, należałoby ją zorganizować w każdym zakładzie, chociażby tylko w jej najprostszej postaci — jako izbę, zwłaszcza tam, gdzie część prac świetlicowych jest realizowana przez inne koła. Uważam jednak, że typ świetlicy — organizacji jest lepszy ponieważ staje się terenem porozumienia i współpracy poszczególnych kół, pozwala im wyjść poza ciasne ramki ograniczonej ilości członków, zwraca ich uwagę na to, że dorobkiem swym, w popularne szaty przybranym, powinny się dzielić z ogółem młodzieży, a nie strzec go zazdrośnie dla siebie. Pozatem świetlica-organizacja może wziąć w swoje ręce ster takich spraw, które nie dają się nieraz z całą pewnością zaliczyć do kompetencji jakiegokolwiek koła. Mam tu na myśli odczyty, pogadanki, wieczory dyskusyjne tego typu, o jakim była mowa wyżej.

Organizatorów świetlicy odstrasza często brak warunków lokalowych. Radziby widzieć świetlicę w pięknie umeblowanych i ozdobionych pokojach, dostępnych dla młodzieży nietylko po południu, ale nawet podczas pauz oraz wolnych lekcyj. Niestety najczęściej ograniczyć się trzeba do zwykłych klas, zamienianych popołudniu na świetlice. Doświadczenie uczy, że umiejętne kierownictwo potrafi w najbardziej nawet prymitywnych warunkach

stworzyć taką atmosferę pracy i zabawy, na terenie świetlicy, że młodzież chętnie się będzie do niej garnęła i bezwiednie ulegała jej kształcącym i wychowawczym wpływom.

W trosce o przysporzenie państwu jak największej ilości wszechstronnie pod względem kulturalnym rozwiniętych jednostek, nie powinniśmy zaniedbać żadnego środka, wiodącego do tego celu. Praca świetlicowa winna się stać jednym z etapów naszej pracy na drodze realizowania współczesnego ideału wychowawczego.

KOMUNIKAT
Administracji Dziennika Urzędowego

Celem uniknięcia wstrzymania lub opóźnienia wysyłki Dziennika Urzędowego, jak również uniknięcia niepotrzebnej korespondencji, uprasza się o przestrzeganie następujących zasad:

1. Prenumerata winna być zgłoszona i opłacona najpóźniej na jeden miesiąc przed rozpoczęciem każdego półrocza, t. j. do dnia 1 czerwca i 1 grudnia każdego roku.
2. Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów Dziennika Urzędowego należy wnosić do właściwych Urzędów Pocztowych a nie do Administracji Dziennika Urzędowego.
3. Prenumerata, która wynosi rocznie 6 zł., a półrocznie 3 zł. winna być wpłacona na konto czekowe w P.K.O. Nr. 30365 lub w Administracji Dziennika Urzędowego (Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łuckiego w Równem). Na odwrotnej stronie blankietu nadawczego należy bezwzględnie podać tytuł wpłaty. Notatka taka nie podlega opłacie pocztowej.
4. Komplety Dziennika Urzędowego z lat ubiegłych lub poszczególne egzemplarze można nabyć po uprzedniem uiszczeniu należności w kwocie 6 zł. za komplet rocznika, a 70 gr. za poszczególny egzemplarz. Nr. Nr. 5 z 1928 r., 1, 2, 3 i 4 z 1929 roku, Nr. 8 z 1931 roku oraz Nr. 1 z 1932 r. są już całkowicie wyczerpane.

ZAPISUJCIE SIĘ

NA CZŁONKÓW

TOWARZYSTWA POPIERANIA BUDOWY PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH

Zapisy przyjmuje każde Koło Towarzystwa.

PAŃSTWOWA

CENTRALNA BIBLJOTEKA PEDAGOGICZNA

Równe-Wołyńskie, Kuratorjum O. S. Ł.

Czynna w godzinach 17-20.

Przeczytaj regulamin bibljoteki Nr. 10/105. Dzien. Urzęd. za rok 1933, zawierający informacje i wskazówki dla czytelników zamiejscowych.

Nauczyciele zamiejscowi otrzymują książki pocztą.

Pren. rocz zł. 6, półrocz. zł. 3. Nr. pojed. 60 gr. Konto P.K.O. Nr 30.365.
Adres Redakcji i Administracji: RÓWNE WOŁYŃSKIE, KURATORJUM.
Drukarnia Samorządowa w Równem, ul. Słowackiego 2.